

OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN
VOORTOETS WADDENZEE

13 juli 2009

~~074217288:A~~

D03011.009001

Gewijzigde veldcode

Verwijderd: 074217288:A

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 7 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(0;100;135)),
Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT
AANVULLINGEN VOORTOETS
WADDENZEE

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Civiele werken en economisch gebruik	4
2.1	Onderhoudsbaggerwerk vaargeulen en baggerverspreiding	4
2.1.1	Bestaand gebruik	4
2.1.2	Voortoets onderhoudsbaggerwerk vaargeulen en baggerverspreiding	13
2.1.3	Bronnen	15
2.2	Onderhoud constructies	17
2.2.1	Bestaand gebruik	17
2.3	Schelpenwinning	19
2.4	Scheepvaart, luchtvaart en wegverkeer	19
2.4.1	Bestaand gebruik	19
2.5	Diepe delfstofwinning	23
2.6	Koelwaterinname en -lozing	23
2.7	Wvo-lozingen en lozingen oppervlaktewater	23
3	Natuurbeheer en agrarisch gebruik	24
3.1	Gebruik en beheer kwelders vastelandskust	24
3.1.1	Bestaand gebruik	24
3.2	Gebruik en beheer Rottum en Griend	30
3.3	Onderhoud kwelderwerken	30
4	Recreatie	31
4.1	Droogvallen	31
4.2	Wadlopen	31
4.3	Evenementen	31
4.4	Kitesurfen	31
4.4.1	Bestaand Gebruik	31
4.4.2	Voortoets kitesurfen	32
4.4.3	Bronnen	37
4.5	Overige recreatie	37
5	Calamiteitenbestrijding, monitoring en overig gebruik	38

Verwijderd: 15

Verwijderd: 17

Verwijderd: 19

Verwijderd: 19

Verwijderd: 21

Verwijderd: 21

Verwijderd: 21

Verwijderd: 25

Verwijderd: 25

Verwijderd: 25

Verwijderd: 26

Verwijderd: 26

Verwijderd: 26

Verwijderd: 32

Verwijderd: 32

Verwijderd: 33

Verwijderd: 33

Verwijderd: 33

Verwijderd: 33

Verwijderd: 33

Verwijderd: 33

Verwijderd: 34

Verwijderd: 39

Verwijderd: 39

Verwijderd: 40

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

HOOFDSTUK

1 Inleiding

Eind 2008 zijn de conceptvoortoetsen van bestaand gebruik voor de Natura 2000-beheerplannen Waddenzee en Noordzeekustzone opgeleverd. Hierbij is aan belanghebbenden de gelegenheid gegeven te reageren op de inhoud en eventuele commentaren en aanvullingen toe te sturen.

Dit oplegdocument vormt een aanvulling op [het eindconcept \(december 2009\)](#). Voortoets Waddenzee. In dit document zijn de toegestuurde commentaren en aanvullingen opgenomen. Hoofdstuk 2.1 en 2.2 zijn integraal opgenomen waarbij de wijzigingen zijn ingevoegd [en bijgehouden met behulp van track changes](#). Het geheel vormt een samenvatting van de binnengekomen reacties (per feitelijke aanvulling is de bron weergegeven). Waar er twijfel is over de juistheid van de aanvulling of wanneer er tegenstrijdigheid is met de inhoud van de bestaande conceptvoortoetsen is dit via [arcering](#) aangegeven.

Verwijderd: de concept

Verwijderd: v

In de voortoets wordt in sommige gevallen Nb-wet vergund gebruik en bij extern gebruik genoemd dat het doorgaat naar de nadere analyse. Er zijn echter nieuwe afspraken gemaakt, waardoor er verschillen in praktische uitwerking zijn:

1. Niet vergund gebruik, negatieve effecten niet uit te sluiten: effectbepaling via nadere effectenanalyse volgens nieuw opgezette methodiek.
2. Nb-wet vergund gebruik: effecten in beeld brengen via bestaande vergunning / passende beoordeling t.b.v. cumulatietoets.
3. Niet vergund gebruik, verwaarloosbaar kleine effecten: geen nadere effectenanalyse, opname in cumulatietoets.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

HOOFDSTUK 2

Civiele werken en economisch gebruik

2.1 ONDERHOUDSBAGGERWERK VAARGEULEN EN BAGGERVERSPREIDING

2.1.1 BESTAAND GEBRUIK

A) Activiteit, locaties en frequentie

Vergunning en voorwaarden

De onderhoudsbaggerwerkzaamheden en het storten of in suspensie brengen van bagger kan de natuurlijke kenmerken van het beschermde gebied Waddenzee in potentie aantasten.

Derhalve is deze activiteit Nb-wetvergunningplichtig. In de 3e Nota Waddenzee (PKB) is het volgende gesteld. De waterstaatswerken, waaronder het vaargeulonderhoud ten behoeve van de scheepvaart, zijn beperkt in omvang, volgen de natuurlijke morfologische ontwikkelingen en vinden uitsluitend plaats indien de bereikbaarheid van de havens, de waddeneilanden of de verkeersveiligheid in het geding zijn. De bereikbaarheid van havens en eilanden wordt gewaarborgd in de vorm van aanlegmogelijkheden voor veerboten en streefdieptes/normering voor de vaargeulen (M. Bentem, RWS-DNN).

Verwijderd: als beleidskeuze gesteld dat

De Minister van LNV heeft op 29-6-2006 vergunning verleend aan Rijkswaterstaat Noord-Nederland, het hoofd van het Waterdistrict Waddenzee, voor het uitvoeren van onderhoudsbaggerwerk in de Waddenzee. De vergunning geldt van 1-6-2006 tot 1-6-2011. In januari 2008 is er tevens een vergunning afgegeven voor onderhoudsbaggerwerk in de Eems. Hierin is opgenomen wat de streefdieptes en –breedtes zijn van de te baggeren vaargeulen en havens, en de geschatte hoeveelheden bagger per baggerlocatie. De activiteiten die nodig zijn om deze dieptes en breedtes te behouden hebben een passende beoordeling gekregen met betrekking tot de Nb-wet 1998.

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: "de bereikbaarheid van havens en eilanden wordt gewaarborgd in de vorm van aanlegmogelijkheden voor veerboten en streefdieptes/normering voor de vaargeulen". In het Beheerplan Waddenzee 1996-2001 wordt gesteld dat onderhoud aan de vaargeulen zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit wordt bereikt door bij het baggeren de morfologische ontwikkelingen (natuurlijke loop) van de geulen zoveel mogelijk te volgen.

Er zijn (meer) vergunningen verleend aan havenbeheerders (van Den Helder, Harlingen, Lauwersoog, Eemshaven, Delfzijl en diverse kleinere havens) voor het baggeren en verspreiden van baggerspecie uit havenbekkens en/of toegangsgeulen.

Ter bescherming van de natuurwaarden van de Waddenzee zijn er enkele voorwaarden en beperkingen in vergunningen opgenomen:

- Er mag alleen schone zoute baggerspecie afkomstig uit de Waddenzee en Eems en daarmee in directe verbinding staande havens worden gestort/verspreid.
- De te storten/verspreiden baggerspecie dient te voldoen aan de Zoute-Bagger-Toets, zoals opgenomen in het Besluit Bodemkwaliteit van 1-1-2008 (p.m. A. van den Heuvel, DNN).

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

- De resultaten van de kwaliteitsanalyse van baggermonsters dienen jaarlijks aan de vergunningverlener te worden toegezonden.
- Baggerspecie mag alleen verspreid worden op de bestaande verspreidingslocaties, zoals die bekend zijn bij de aanvrager.
- Bagger mag niet worden verspreid binnen 1.000 meter van gebieden met rijke flora en fauna, waaronder mossel-, oester- en kokkelbanken en mosselpercelen, of binnen 500 meter van vogelbroedgebieden en hoogwaterrustplaatsen, of binnen 1.500 meter van rust- en zoogplaatsen van zeehonden.
- De voor natuurwaarden minst schadelijke verspreidingsmethode moet worden gebruikt volgens de laatste wetenschappelijke inzichten en stand der techniek.
- Het deponeren van bagger via de 'rainbowmethode' is alleen toegestaan conform de volgende afspraken: alleen in stromend water, niet op drooggevalen platen, er mag niet meer dan 5 mm baggerspecie per jaar op drooggevalen platen achterblijven, mossel-, oester- en kokkelbanken moeten gevrijwaard blijven van rainbowactiviteiten en voor en na elke rainbowactiviteit moet voor de droogvallende gebieden de ophoging gemeten worden.

Verspreiden van bagger in de najaar / winterperiode verdient in principe de voorkeur, omdat dan de primaire productie minimaal is, de natuurlijke achtergrondvertroebeling het hoogst is en de dichtheid en activiteit van bodemfauna is in die periode het geringst. Bovendien is in die periode over het algemeen de verstoringgevoeligheid van vogels en zeehonden het geringst (Ministerie van LNV, 2006). Het waarborgen van de bereikbaarheid van havens en eilanden maakt het periodegebonden uitvoeren van werkzaamheden vrijwel onmogelijk. Dit door de constante morfologische veranderingen en sedimentatie van slib (M. Bentem, RWS-DNN).

Verwijderd: . De

Verwijderd: Het uitvoeren van de werkzaamheden is in deze periode echter moeilijker. Het baggeren in een beperkte periode van het jaar kan leiden tot extra baggerbezwaar, om te voorkomen dat in de "niet-bagger-periode" de vaargeul te ondiep wordt. Hierdoor ontstaat meer baggervolume bij baggeren alleen in winterhalfjaar (ten opzichte van meer permanent baggeren gedurende het hele jaar), hetgeen nadelig is.

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: vindt er wanneer nodig afstemming plaats over de werkzaamheden en het werkplan tussen uitvoerder en vergunningverlener

Verwijderd: jaarlijkse of meerjaarlijkse

Verwijderd: 1

Met opmaak: Markeren

Door het dynamische karakter van het ecosysteem van de Waddenzee kunnen er veranderingen optreden in het voorkomen van bepaalde natuurwaarden. Daarom kan aanpassing van werkzaamheden nodig zijn.

Hoeveelheid en trend

Vanuit de vergunningverlening in het kader van de Nb-wet in 2006, is het bestaand gebruik aangaande onderhoudsbaggerwerk geïdentificeerd. Voor de bereikbaarheid van de havens en van de Waddeneilanden zijn vaargeulen met vastgestelde dieptes en breedtes noodzakelijk. Plaatselijk blijven deze dieptes en breedtes niet op natuurlijke wijze gehandhaafd als gevolg van natuurlijke sedimentatieprocessen. Daarom zijn permanente baggerwerkzaamheden nodig. In het kader van het vaargeulonderhoud gaat het naar verwachting om ca. 1,5 miljoen m3 baggerspecie per jaar. Als gevolg van strengere eisen ten aanzien van bereikbaarheid van havens en enkele recente verdiepingen is er een toename ten opzichte van een aantal jaar geleden (M. Bentem, RWS-DNN). Naast het vaargeulonderhoud wordt er jaarlijks nog ca. 4 miljoen m3 baggerspecie uit (jacht)havens gehaald die in open verbinding staan met de Waddenzee. Totaalhoeveelheid verspreide bagger in de Waddenzee bedraagt ruim 5 miljoen m3 per jaar. De hoeveelheid baggerwerk in een jaar wordt met name bepaald door het natuurlijke sedimentatieproces, de morfologische omstandigheden en het weer.

Verwijderd: sterk bepaald door de weersomstandigheden

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Uitvoering en locaties

Er wordt gebaggerd met behulp van verschillende methodes (afhankelijk van de lokale situatie): agiteren, injecteren, een ploegboot, diverse typen zuigers en/of incidenteel een kraanschip.

Een deel van de bagger is geschikt als ophoogzand en wordt in de zandhandel gebracht. De overige bagger is hiervoor minder geschikt en wordt daarom in verspreidingsvakken in het gebied zelf verspreid dan wel door stroming afgevoerd door het opwervelen van slib middels ploegen, agiteren of water- of luchtinjectie.

Ter illustratie: In 2006 is ongeveer 1,07 miljoen m3 met behulp van de Airset (water- en luchtinjectie) uit de haven van Delfzijl verwijderd. Door het sediment op te wervelen komt het in suspensie en wordt het door de stroom meegenomen. Vanuit de Delfzijl haven wordt jaarlijks verder ongeveer 250.000 m3 bagger op de Dollard-locatie gestort en 50.000 m3 in de Bocht van Watum. In deze regio wordt verder de geul Paapsand Süd en de Eemshaven jaarlijks uitgebaggerd (zie figuur 2.1).

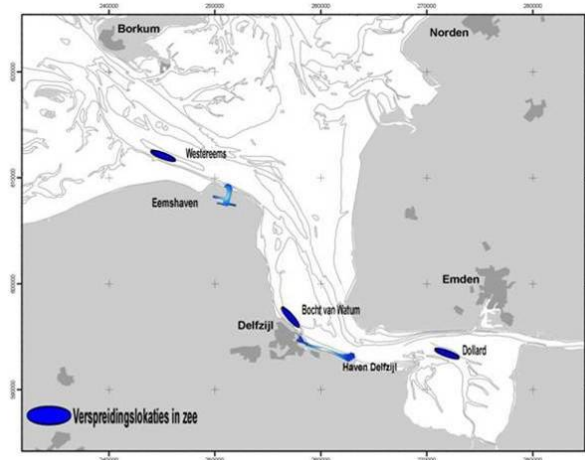
Verwijderd: teruggestort (via onderlossers)

Verwijderd: in suspensie gebracht door

Verwijderd: De Airset is een baggerschip dat bagger in suspensie brengt door middel van water- en luchtinjectie en wordt o.a. gebruikt in de haven van Delfzijl.

Figuur 2.1

Bagger- en verspreidingslocaties in de regio Eems-Dollard (bron: Groningen Seaports).

Gezien de economische potenties van de havens van Den Helder, Harlingen en Delfzijl alsmede de Eemshaven, kan voor de vaargeulen vanaf de Noordzee naar deze havens in uitzondering op de vastgestelde streefdieptes/normering tot verdere verdieping worden overgegaan, onder de voorwaarde dat dit past binnen het afwegingskader van de PKB. Voor de vaargeul Harlingen-Noordzee is een dergelijke verdieping in 2007 al gerealiseerd. Het ging daarbij om een verdieping tot minimaal 7,50 meter beneden NAP (3e Nota PKB Waddenzee).

Verwijderd: zal het daarbij gaan

Tabel 2.1

Streefwaarden betreffende diepte en breedte van vaargeulen (Ministerie van I&V, 2006 en M. Bentem, RWS-DNN).

Vaargeulen	Minimum bodembreedte	Maximum bodembreedte	Minimum diepte	Maximum diepte
Visjagersgaatje / vaargeul naar Den Oever	100 m	120 m	-3,50 m	-4,00 m
Pollendam	125 m	140 m	-7,50 m	-8,00 m
Blauwe Slenk	200 m	220 m	-7,50 m	-8,00 m

Met opmaak: Markeren

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Pannengat	200 m	220 m	-7,50 m	-8,00 m
Slenk oktober t/m maart	100 m	120 m	-5,00 m	-5,50 m
Slenk april t/m september	120 m	135 m	-5,00 m	-5,50 m
Veerbootroute naar Ameland	50 m	60 m	-3,50 m	-4,00 m
Holwerd vak 1 tot VA 25	50 m	60 m	-3,50 m	-4,00 m
Reegeul	50 m	60 m	-3,50 m	-4,00 m
Glinger	55 m	60 m	-3,50 m	-4,00 m
Groote Siege	45 m	50 m	-3,50 m	-4,00 m

Verwijderd: 40

Verwijderd: 50

Verwijderd: 50

Verwijderd: 40

Tabel 2.2

Streefwaarden betreffende diepte van havens (Ministerie van LNV, 2006 t/m 2009 en M. Bentem, RWS-DNN).

Havens	Vak	Deel	Minimum diepte	Maximum diepte
Vlieland	1	Veerdienstgedeelte	-4,75 m	-5,25 m
	2	Sneldienstgedeelte	-3,75 m	-4,25 m
Holwerd	1	Veerdienstgedeelte	-3,50 m	-4,00 m
	2	Westkant	-2,50 m	-3,00 m
	3	Oostkant	-2,50 m	-3,00 m
Ballumerbocht		Vaargeul langs strekdam	-2,50 m	-3,00 m
Nes	1	Veerdienstgedeelte	-3,50 m	-4,00 m
	2	Voormalige rijkssteiger	-3,00 m	-3,50 m
	3	Toegangsgeul 't Leye Gat	-2,00 m	-2,50 m
	4	Oostkant	-3,00 m	-3,50 m
Lauwersoog		Veerhaven	-4,00 m	-4,00 m
Schiermonnikoog	1	Veerdienstgedeelte	-3,50 m	-4,00 m
	2	Noordkant	-3,00 m	-3,50 m
Den Oever	1	Toegangsgeul (RWS)	-3,50 m	-4,20 m
	2	Buitenhavenmond (RWS)	-3,50 m	-4,20 m
	3	Buitenhaven (RWS)	-3,50 m	-4,20 m
	4	Voorhaven (RWS)	-4,00 m	-4,40 m
	5	Noorderhaven (gem. Wieringen)	-4,00 m	-4,40 m
	6	Waddenhaven (gem. Wieringen)	-3,50 m	-4,20 m
Breezanddijk		Voerhaven	-4,00 m	-4,40 m
Kornwerderzand		Noorderhaven (RWS)	-3,50 m	-3,90 m
	1	Toegangsgeul	-3,50 m	-3,90 m
	2	Buitenhaven	-3,50 m	-3,90 m
Noordpolderzijl	3	Voorhaven	-4,00 m	-4,40 m
	4	Haven en vaargeul	2	2

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: 3,50

Verwijderd: 2

Verwijderd: 3

Verwijderd: 4

Verwijderd: 5

Verwijderd: 6

Tabel met opmaak

Verwijderd: 3

Verwijderd: Voorhaven

Verwijderd: -4,00 m

Verwijderd: -4,40 m

Verwijderd: storten

Verwijderd: stortlocatie

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

De streefdieptes van veerhaven Den Helder, rijkshaven Oudeschild, veerhaven Texel, rijkshaven Terschelling, Boontjes, Vliesloot, Schuitengat, vaargeul Ameland, drempel Lauwersoog, Paapsand Süd, Eemshaven, en Delfzijl zijn niet in bovenstaande vergunning opgenomen (Ministerie van LNV, 2006) en ontbreken daardoor in het overzicht.

De verwachte werkzaamheden zijn bij de vergunningen vastgelegd in een tabel. Hierin staat onder andere vermeld de baggerlocatie, wijze van baggeren, wijze van verspreiden, verspreidingslocatie, geschatte hoeveelheid baggerspecie per jaar en de aard van de

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

baggerspecie (zand / slib). Tabel 1.4 is een vereenvoudigde en geactualiseerde versie van de tabel in de vergunning.

In totaal zijn er 38 verspreidingslocaties met een totaaloppervlak van 6,9 km². De verspreidingslocaties liggen op stroom in diepere geulen en het gebruik wordt geoptimaliseerd in relatie tot de getijdenwerking.

Verwijderd: Baggerwerkzaamheden vinden bij voorkeur plaats in de herfst- en wintermaanden, maar als gevolg van de stormperiode is het ook noodzakelijk om opgehoopt zand te verwijderen uit vaargeulen en havens gedurende het vroege voorjaar (vanaf maart).

Verwijderd: stortlocaties

Verwijderd: stortlocaties

Tabel met opmaak

Verwijderd: 20

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: 40

Verwijderd: 2

Verwijderd: 90

Tabel met opmaak

Verwijderd: *

Verwijderd: 1.0

Verwijderd: 40

Verwijderd: 10

Tabel met opmaak

Verwijderd: 40

Verwijderd: 200.000 P.m.

Verwijderd: 13

Verwijderd: 10

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Tabel 2.3

De verwachte hoeveelheid baggerwerkzaamheden in de Waddenzee voor de periode 2006-2011 (LNV, 2006; behalve * :p.m. Anco van den Heuvel en ** : Buro Bakker, 2007; LNV, 2009***; K.Kok**** en M. Bentem, RWS-DNN).

Baggerlocatie	Frequentie	Geschatte hoeveelheid per jaar in m ³	Soort specie
Rijkshaven Oudeschild (inclusief toegangsgeul)	8 weken / jaar	85.000	Zanderig slib
Veerhaven Texel (inclusief toegangsgeul)	4 weken / jaar	40.000	Zanderig slib
Veerhaven Den Helder (inclusief toegangsgeul)	4 weken / jaar	20.000	Zanderig slib
Havens Den Oever (inclusief toegangsgeul)	6 maanden / jaar	150.000	Slib
Haven Breezanddijk (inclusief toegangsgeul)	3 maanden / jaar	5.000	Slib
Havens Kornwerderzand (inclusief toegangsgeul)	10 maanden / jaar	350.000	Slib
Harlingen****	Gehele jaar	1.400.000	Slib
Noordpolderzijl***	P.m.	500	Slib
Eemshaven	P.m.	600.000	Slib
Haven Delfzijl **	Gehele jaar	2.400.000	Slib
Veendam Vlieland	2 weken / jaar	2.000	Zanderig slib
Rijkshaven Terschelling	3 weken / jaar	20.000	Zanderig slib
Veendam Holwerd	2 maanden / jaar	50.000	Slib
Veendam Nes	2 maanden / jaar	40.000	Slikkig zand
Oude veerdam Nes (toegangsgeul)	2 weken / jaar	4.000	Zanderig slib
Ballumerbocht loswal en toegangsgeul	1 maand / jaar	30.000	Slib
Veerhaven Lauwersoog	1 maand / jaar	6.000	Slib
Visserhaven Lauwersoog	P.m.	200.000	Slib
Veendam Schiermonnikoog	2 maanden / jaar	50.000	Slib
Visjagersgaatje	Gehele jaar P.m.	100.000	Zand
Boontjes	P.m.	P.m.	Zanderig slib
Vaargeul langs Pollendam	6 maanden / jaar	35.000	Zanderig slib
Blauwe Slenk (drempel BS 18 / BS 20)	Gehele jaar	200.000	Zand
Blauwe Slenk (drempel BS 12 / BS 12A)	P.m.	P.m.	Zand
Blauwe Slenk / Pannengat Drempel BS 2 / BS 6)	Gehele jaar	20.000	Zand

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Vliesloot	P.m.	P.m.	Zand
Schuitengat	P.m.	P.m.	Zand
Slenk	Gehele jaar	350.000	Zand
Vaargeul Ameland	6 maanden/jaar	700.000	Slib
Vaargeul Ameland (o.a. drempel VA5/VA7)	P.m.	P.m.	Zand
Reegeul	1 maand /jaar	30.000	Zanderig slib
Drempel Lauwersoog	P.m.	P.m.	Zand
Glinder	Gehele jaar	60.000	Zand
Groote Siege	Gehele jaar	80.000	Zand
Geul Paapsand süd **	Gehele jaar	200.000	Zand

Verwijderd: 200

Verwijderd: 350

Verwijderd: 30

Verwijderd: 40

Verwijderd: 90

In 2006/2007 is het onderhoud van de gerealiseerde verdieping Harlingen - Noordzee erbij gekomen.

Voor een aantal baggerlocaties is bekend op welke locaties hoeveel bagger wordt verspreid. Hieronder zijn de aanwezige gegevens (huidige situatie / Nb-wetvergunning) weergegeven voor de havens van Harlingen, Delfzijl en Eemshaven.

Harlingen: ca. 1.400.000 m3 wordt verdeeld over twee locaties nabij de havenmond (ca. 50-50%) (E. van der Kooij, gemeente Harlingen).

Met opmaak: Markeren

Delfzijl: ca. 2.400.000 m3 wordt verdeeld over locatie Dollard (1.200.000 m3) en Bocht van Watum (50.000 m3). De resterende 1.150.000 m3 wordt direct uit de haven verspreid met Airset (Nb-vergunning).

Eemshaven: ca. 600.000 m3 wordt verspreid op locatie Oude Westereems (Nb-vergunning) (H. Doeve, Groningen Seaports).

Met opmaak: Markeren

Daarnaast is er een overzicht van verspreide baggerspecie (herkomst en verspreidingslocatie) van de jaren 2006, 2007 en 2008, weergegeven in volgende tabel (M. Bentem, RWS-DNN).

Met opmaak: Markeren

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Vanuit	Naar	2006	2007	2008
Blauwe Slenk/Pannengat	Vlietstroom1	108.890	8.072	
	Blauwe Slenk	17.350	7.215	51.385
Pollendam	Kimstergat 1		16.132	26.810
Drempelverwijdering Harlingen-Noordzee	Blauwe Slenk		98.922	
	Vlietstroom 1		8.730	
	Kimstergat 1		88.919	
Paap Sand Sud	Bocht van Watum	1.712		
	Mond van de Dollard	53.072		
Ballumerbocht	Molengat/Ballbocht	15.338		
Pollendam	Kimstergat 1	51.775		
	Blauwe Slenk	1.200		
Groote Siege oost	Gat v Schiermonnikoog 1	20.814	51.170	15.552
	Gat v Schiermonnikoog 2	3.896	7.423	27.899
	Zoutkamperlaag 2	230	10.244	
Glider	Gat v Schiermonnikoog 2	2.070		9.143
	Zoutkamperlaag 3	460		
	Zoutkamperlaag 2	690		
	Gat v Schiermonnikoog 1	1.150	9.458	7.312
Slenk	Schuitengat	195.057	169.662	26.124
	NOmeep2	118.908		800
	SA3	4.829		
	Westmeep	5.776		800
	Vlietstroom			800
Reegeul	Molengat/Ballbocht	10.971	25.111	
	Molengat	7.248		
	Zuiderspruit	370		
	Kikkertgat	7.085		
	Scheepsgat		5.922	384
Veerbootroute Ameland	Zuiderspruit	139.609	167.390	331.498
	Scheepsgat	170.016	236.925	342.917
	Molengat/Ballbocht	577		
Den Oever	Malzwin		82.221	126.108
Kornwerderzand	Kornwerderzand		174.945	138.630
	Boontjes			13.390
Visjagersgaatje				
Totaal		939.093	1.168.461	1.119.552

Verwijderd: Derde

Verwijderd: ¶
B

Met opmaak: BIJSCHRIFT, Positie: Horizontaal: 2 cm, Ten opzichte van: Kolom, Verticaal: 0 cm, Ten opzichte van: Marge, Rondom teruglopen

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 1997

Verwijderd: 625.000

Met opmaak: Tabeltekst

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: 120.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 1998

Verwijderd: 516.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 170.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 1999

Verwijderd: 79.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 75.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd: 2000

Verwijderd: 86.000

Met opmaak: Tabeltekst

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Zandwinning uit vaargeulonderhoud

Eind 1998 is zandwinning in de Waddenzee (met vergunningen Ontgrondingenwet)

gestopt. Vanaf 2000 werd het verboden en sindsdien mag er alleen nog zand aan land

worden gebracht dat vrijkomt bij onderhoud van vaarwegen en (op basis van de [3e](#) Nota

Waddenzee) [bij](#) incidentele verdiepingen van delen van de hoofdvaarwegen en vrijkomend

zand bij ontgrondingen t.b.v. bouwwerken. De hoeveelheden zand die aan land zijn

gebracht sinds 1999 zijn in tabel 2.4 weergegeven.

Tabel 2.4

[Hoeveelheden aan land
gebracht zand vanuit
baggerwerkzaamheden vanaf
1999 \(M.Bentem, RWS-DNN\)](#)

Jaar	Volume (m3) totaal	Vaargeul(en)	Deelvolumen (m3)
1999	79.079	Groote Siege Oost	156
		Glider	25.782
		Slenk	41.501
		Reegeul	5.688
		Kikkertgat	5.952
2000	85.863	Groote Siege Oost	9.572
		Glider	6.092
		Slenk	64.105
		Kikkertgat	6.094
2001	95.000	Visjagersgaatje	95.000
2002	363.738	Blauwe Slenk/Pannengat	11.095
		Groote Siege Oost	21.850
		Glider	6.210
		Slenk	187.603
		Kikkertgat	5.980

		Visjagersgaatje	131.000
2003	435.436	Groote Siege Oost	45.695
		Slenk	194.741
		Visjagersgaatje	195.000
2004	452.061	Groote Siege Oost	21.730
		Glider	14.950
		Slenk	265.381
		Visjagersgaatje	150.000
2005	525.134	Blauwe Slenk/Pannegat	19.333
		Groote Siege Oost	28.060
		Glider	19.320
		Slenk	244.820
		Visjagersgaatje	213.601
2006	556.199	Blauwe Slenk/Pannegat	59.902
		Groote Siege Oost	16.610
		Glider	23.517
		Slenk	246.115
		Visjagersgaatje	210.055
2007	625.353	Blauwe Slenk/Pannegat	374.987
		Groote Siege Oost	7.582
		Glider	34.788
		Slenk	141.469
		Visjagersgaatje	66.527
2008	461.952	Blauwe Slenk/Pannegat	151.508
		Groote Siege Oost	4.460
		Glider	38.802
		Slenk	252.938
		Visjagersgaatje	14.244

- Verwijderd: 79.000
- Verwijderd: 2001
- Verwijderd: 88.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 95.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 2002
- Verwijderd: 329.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 363.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 2003
- Verwijderd: 436.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 436.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 2004
- Verwijderd: 302.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 452.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 2005
- Verwijderd: 525.000
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 525.000
- Verwijderd: 2006
- Verwijderd: 556.200
- Met opmaak: Tabeltekst
- Met opmaak: Tabeltekst
- Verwijderd: 556.000
- Verwijderd: Hieruit kar ... [3]
- Verwijderd: vanaf
- Verwijderd: -
- Verwijderd: is
- Verwijderd: moet
- Met opmaak: Markeren
- Verwijderd: ¶
- Verwijderd: Rijkswater ... [4]
- Verwijderd: storten

De hoeveelheid aan land gebracht zand was in de jaren 2005, 2006 en 2007 weer gelijk aan de periode voor 1999, toen commerciële zandwinning nog was toegestaan. In de huidige Nb-wet vergunning staat bij de overwegingen dat op dit moment geen bezwaar is tegen het aan land brengen van een deel van de bagger als ophoogzand. Wellicht moet op enig punt in de (nabije) toekomst worden overwogen of het nog langer verantwoord is om op substantiële schaal op deze wijze het bodemmateriaal aan het waddensysteem te onttrekken (Ministerie van LNV, 2006). Er zal door Rijkswaterstaat een kosten-batenanalyse gedaan worden naar het vermarkten van het zand versus terugstorten in het systeem, met aandacht voor de ecologie (A. Nicolai).

B) Storingsfactoren onderhoudsbaggerwerk vaargeulen en baggersverspreiding

Het onderhoudsbaggerwerk kan worden onderverdeeld in drie subactiviteiten: varen, graven/zuigen van het te baggeren materiaal en het verspreiden/suspenderen van het gebaggerde materiaal. Hiervan hebben de laatste twee potentieel het meeste effect. De volgende storingsfactoren zullen in meer of mindere mate volgen uit de activiteiten:

Verandering dynamiek substraat / mechanische effecten Tijdens het baggeren en storten wordt de bodem beroerd met morfologische veranderingen als gevolg. Het onderhoud volgt de natuurlijke morfologie van de geulen. Zandbanken, slikwadden en zandplaten worden niet direct aangetast. Op plaatsen waar zeegras groeit wordt niet gebaggerd of gestort. Het onttrekken van zand leidt naar verwachting tot extra zandsuppleties in verband met toename van de zandhonger van de Waddenzee.

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Verontreiniging De grootste schade door baggerspecie aan de natuur kan worden veroorzaakt door eventueel in het slib voorkomende verontreiniging. Wanneer verontreinigd slib op de wadbodem wordt verspreid, kan dit direct invloed hebben op de bodemfauna. De verontreiniging kan vervolgens doorwerken op de hogere trofische niveaus die van de verontreinigde voedselbron gebruik maken. Om dit te voorkomen worden aan te storten baggerspecie kwaliteitseisen gesteld. Bagger moet uit de Waddenzee of een haven met open verbinding naar de Waddenzee afkomstig zijn. Bovendien moet de baggerspecie voldoen aan de kwaliteitsnormen conform de Zoute-Bagger-Toets (ZBT). Middels het Besluit Bodemkwaliteit (BBK) worden eisen gesteld aan de bemonstering van de baggerspecie en de vereiste kwaliteit. Tot op heden (2008) heeft de baggerspecie op de baggerlocaties voldaan aan de vroegere CTT- en huidige ZBT-eisen. Significante effecten zijn derhalve niet te verwachten.

Vertroebeling Baggeren en verspreiden leidt tot vertroebeling van de waterkolom, hierdoor verlaagt tevens het zuurstofgehalte van het water. Dit heeft effect op zichtjagende vogels en op vissen. De mate van vertroebeling is sterk afhankelijk van de sedimenteigenschappen en stroomsnelheid ter plaatse. Er ontstaat een actieve sedimentwolk die zich maximaal enkele kilometers rondom het schip bevindt. Deze wordt veroorzaakt door het verspreiden, in suspensie brengen of de overflow. De concentratie zwevende deeltjes in de actieve wolk kan oplopen tot enkele duizenden mg/l. De passieve wolk (de wolk vanaf de verspreidingslocatie die ontstaat via erosie door stroming en getij) heeft een concentratie van maximaal enkele honderden mg/l. Deze wolk kan zich, afhankelijk van het type sediment, over meerdere kilometers uitspreiden (Consulmij, 2007). Meerdere variabelen zijn bepalend voor de omvang en duur van vertroebeling: tijdstip in getijcyclus, wind- en golfactiviteit, jaargetijde (temperatuur en stormfrequentie), morfologie, getijdenamplitude en variaties in rivierafvoer (Mulder, 2004). Slibrijke baggerspecie uit havens zorgt voor langduriger vertroebeling dan de zanderige baggerspecie uit de geulen. Foeragerende vogels, zehonden en vissen kunnen lokaal hinder ondervinden.

Verwijderd: storten

Zeegrasvelden zouden negatief beïnvloed kunnen worden door vertroebeling in verband met de fotosynthese. Uit voorzorg wordt minimaal 1.000 meter afstand gehouden tussen de verspreidingslocaties en zeegrasvelden. Sublitoraal zeegras komt sinds 1932 niet meer voor in Waddenzee. Litoraal zeegras heeft waarschijnlijk weinig last van vertroebeling, omdat de fotosynthese van droogvallend zeegras voornamelijk plaatsvindt in de uren rond laag water. Hierdoor wordt de jaarlijkse primaire productie niet of nauwelijks beïnvloed. Extra troebeling in de periode oktober – maart heeft geen enkel effect, omdat de planten dan niet bovengronds zijn.

Verwijderd: stortlocaties

Toename van vertroebeling kan ook invloed hebben op de voedselopname van schelpdieren. Enerzijds vermindert de efficiency waarmee zij algen uit het water kunnen filteren bij toename van anorganisch slib, anderzijds hebben de schelpdieren in de Waddenzee een vrij grote tolerantie voor de aanwezigheid van slib. In de jaren 1980 is in de Waddenzee onderzoek gedaan aan de effecten van de slibpluim die ontstaat bij baggeren van vaargeulen. Het effect bleek gering en kortdurend te zijn. Meetbare effecten op grotere schaal worden dan ook niet verwacht.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Afname voedselaanbod / sterfte bodemfauna De in gebruik zijnde verspreidingslocaties worden hiervoor al langere tijd gebruikt. Het verspreiden van baggerspecie gebeurt alleen

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

in diepere geulen. Deze zijn relatief arm aan bodemfauna. Een zekere uitzondering is de diepere geul ten oosten van Schiermonnikoog (Eemsgel), waar een onverwacht hoge soortenconcentratie is aangetroffen op een stenige bodem. Het baggerplan voor de Eemsgel is om deze reden aangepast (Zoutkrant 2, juni 2007). Op de overige locaties is het bodemleven van beperkte ecologische betekenis. Bovendien zal door de natuurlijke stroming (diepere geulen) weinig sprake zijn van 'ondersneeuwen' van bodemfauna. Mosselbanken, mosselparcels en kokkelbanken worden ontzien door bij het storten minimaal 1.000 meter afstand te bewaren. Vooraf wordt bepaald of banken aanwezig zijn.

Geluid, trilling en silhouetwerking Baggerwerkzaamheden zorgen voor geluid / trilling en silhouetwerking. Broedende vogels zullen hierdoor nauwelijks gestoord worden aangezien de werkzaamheden enkel in de vaargeulen plaatsvinden. Hoogwatervluchtplaatsen van vogels worden ontzien door een afstand van minimaal 500 meter aan te houden. Voor rustplaatsen van zeehonden geldt een minimale afstand van 1.500 meter tot de werkzaamheden. Tijdens de werkzaamheden zal enige verstoring optreden ten opzichte van in de nabijheid verblijvende of doortrekkende vogels en vissen. Verstoring wordt beperkt door vooral in de periode oktober-december te baggeren, aangezien dit een minder gevoelige periode is voor vogels (Ministerie van LNV, 2006). [Zoals eerder gememoreerd is het niet altijd mogelijk met de werkzaamheden binnen deze periode te blijven, omdat de bereikbaarheid van de havens gewaarborgd moet zijn.](#)

2.1.2

VOORTOETS ONDERHOUDSBAGGERWERK VAARGEULEN EN BAGGERVERSPREIDING

Tabel 2.5

De habitattypen en soorten met een negatieve doelrealisatie waarvan de verspreiding niet overlapt met onderhoudsbaggerwerk in ruimte en in tijd.

nr	soort/habitat	behalen doel?	overlap in ruimte en tijd
1320	schorren met slijkgras	onduidelijk	nee
1330 A/B	Atlantische schorren	wrschijnlijk niet	nee
2130 B	grijze duinen	wrschijnlijk niet	nee
A082	Blauwe Kiekendief (b)	onduidelijk	nee
A132	Kluut (b)	wrschijnlijk niet	nee
A137	Bontbekplevier (b)	wrschijnlijk niet	nee
A138	Strandplevier (b)	onduidelijk	nee
A222	Velduil (b)	onduidelijk	nee
A005	Fuut	onduidelijk	nee
A037	Kleine zwaan	onduidelijk	nee
A052	Wintertaling	onduidelijk	nee
A054	Pijlstaart	onduidelijk	nee
A062	Toepereend	wrschijnlijk niet	nee
A130	Scholekster	wrschijnlijk niet	nee
A142	Kievit	onduidelijk	nee
A143	Kanoet	wrschijnlijk niet	nee
A169	Steenloper	wrschijnlijk niet	nee
A197	Zwarte stern	onduidelijk	nee

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Tabel 2.6

De habitattypen en soorten met een negatieve doelrealisatie waarvan de verspreiding overlapt met onderhoudsbaggerwerk in ruimte en in tijd en effecten niet zijn uit te sluiten. Er is naar verwachting geen toename (0) in de hoeveelheid onderhoudsbaggerwerk.

nr	soort/habitat	behalen doel?	verandering dynamiek substraat	geluid	trilling	silhouetwerking	mechanische effecten	vertroebeling	afname voedsel	aandachtspunt
1110 A	perm overstr zandbanken	wrschijnlijk niet	g	nvt	nvt	nvt	g	g	g	x
1140 A	droogvallende platen	wrschijnlijk niet	g	nvt	nvt	nvt	g	g	g	x
H1095	Zee prik	onduidelijk	zg	nb	nb	nb	zg	g	g	x
H1099	Rivier prik	onduidelijk	g	nb	nb	nb	zg	g	g	x
H1103	Fint	onduidelijk	g	nb	nb	nb	zg	g	g	x
A063	Eider (b)	wrschijnlijk niet	ng	ng	ng	g	nb	ng	g	x
A193	Visdief (b)	onduidelijk	g	ng	ng	g	ng	g	g	x
A194	Noordse stern (b)	onduidelijk	zg	ng	ng	zg	g	g	g	x
A063	Eider	wrschijnlijk niet	ng	ng	ng	g	nb	g	g	x

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Habitattypen H1110A wordt direct beroerd door het onderhoudsbaggerwerk en het verspreiden / suspenderen van de baggerspecie. Sedimentwolken die hieruit voortkomen kunnen mogelijk (kwaliteitselementen van) habitattypen H1140 bereiken, maar zeer geleidelijk en in combinatie met achtergrondvertroebeling. Zee gras op wadplaten heeft waarschijnlijk weinig last van vertroebeling. De mate van achteruitgang van de kwaliteit van H1110A is afhankelijk van eventuele aantasting van kwaliteitselementen. Aangezien de activiteit meestal op dezelfde locaties plaatsvindt in de vaargeulen wordt er weinig tot geen schade verwacht aan schelpenbanken en overige benthische flora en fauna. De oppervlakten van deze habitats zullen niet achteruitgaan. De overige habitattypen vallen buiten de invloedssfeer van onderhoudsbaggerwerk.

Verwijderd: storten /

Migrerende vissen kunnen worden verstoord door het geluid van de schepen en vertroebeling. In welke mate Zee prik, Rivier prik en Fint er hinder van ondervinden is nog onduidelijk.

Broedvogels als Visdief en Noordse stern kunnen worden beperkt in hun foerageermogelijkheden door silhouetwerking en vertroebeling (maar het is onduidelijk in hoeverre deze vogels hier echt last van hebben: geschatte maximale duikdiepte respectievelijk 1 en 2 meter; Dunn, thesis). Deze vogels foerageren op open water en kunnen worden beperkt in hun foerageerruimte en –succes. Aan de andere kant zorgen de baggerschepen ervoor dat voedsel in suspensie komt, waardoor bovenstaande soorten worden aangetrokken. Het is nog onduidelijk wat het netto effect is.

Voor de overige beschermde vogels bestaat voornamelijk de mogelijkheid dat in open water foeragerende vogels (Eider) worden verstoord. De kans op verstoring tijdens foerageren is beperkt, gezien de ligging van de bagger- en stortlocaties en de belangrijke foerageergebieden (geen overlap). De Toppereend maakt alleen tijdens wintermaanden gebruik van de Waddenzee (nabij Afsluitdijk).

Vogels die op wadplaten of aan de oevers foerageren vallen buiten de invloedssfeer van baggerwerkzaamheden. Wintertaling en Pijlstaart verblijven en foerageren op ondiepe wateren en kwelders. De Wintertaling bevindt zich voornamelijk op slijkgelaten delen en kwelders van de Waddenzee (eilanden, Friese kust en Dollard) en zal derhalve geen overlap hebben met baggerwerk. Pijlstaarten zijn vooral afhankelijk van gebieden met voldoende voedsel. Dit voedsel - wadslakjes, zee gras en kweldervegetatie – is niet aanwezig in de gebieden waar baggerwerk en baggerverspreiding plaatsvindt.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Gevolgen voor Noordzeekustzone

Zandsuppleties die (extra) moeten plaatsvinden aan de Noordzeekust als gevolg van de onttrekking van zand in de Waddenzee leiden wellicht ook tot negatieve effecten op habitattypen H1110 B en H1140 B van de Noordzeekustzone.

Bontbekplevier (b), Strandplevier (b) en Noordse stern (b) kunnen in de broedtijd nadeel ondervinden van de zandsuppleties wanneer het suppleties op het strand betreft. In de praktijk zal deze activiteit gebonden moeten worden aan bepaalde voorwaarden (locaties, buiten broedseizoen, enz.) waardoor er geen / weinig effect zal zijn.

Voor de toetsing van zandsuppleties wordt verder verwezen naar het deelrapport Noordzeekustzone, waarin de toetsing van het bestaand gebruik aldaar is opgenomen.

Conclusie

Onderhoudsbaggerwerk en baggersverspreiding gaan door naar de nadere analyse, wegens effecten op habitatype H1110 A en zeer beperkte mate H1140 A. Verder is er mogelijk effect op trekvisser door vertroebeling en op Eider (al of niet als broedvogel), Visdief (b) en Noordse stern (b) door silhouetwerking / geluid en vertroebeling.

2.1.3

BRONNEN

Buro Bakker (2007). Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet in verband met het verspreiden van bagger uit de haven en vaargeul van Delfzijl. Buro Bakker adviesbureau voor ecologie B.V. te Assen, i.o.v. Groningen Seaports, Delfzijl.

Consulmij (2007); Ecologische effectenstudie ten behoeve van de MER's en PB's voor de verdieping en uitbreiding van de Eemshaven en verruiming van de vaarweg Eemshaven-Noordzee. Deelrapport 1 t / m 3.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (2006). Nb-wetvergunningen onderhoudsbaggerwerk Waddenzee.

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (2001 / 2007). 3° Nota PKB Waddenzee deel 3 / 4.

Mulder, H.P.J. (2004). Dumping in the Ems estuary; an overview of effects and developments. Werkdocument RIKZ / AB / 2004.610W. RIKZ, Haren.

Rijkswaterstaat (2005); Vaargeulonderhoud, zandwinning & kustlijnverzorging; Rapport DWW-2005-050 / RIKZ-2005-025

Zoutkrant 2, juni 2007. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ).

Websites:

www.waddenzee.nl

Persoonlijke mededelingen:

A. van den Heuvel (Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland)

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 7 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(0;100;135)),
Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT
AANVULLINGEN VOORTOETS
WADDENZEE

[A. Nicolai \(Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland\)](#)
[M. Bentem \(Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland\)](#)
[K.Kok \(Gemeente Harlingen\)](#)

Al meer dan 30 jaar is er een jachthaven aan de oude veerдам te Schiermonnikoog. De haven wordt jaarlijks uitgebaggerd om deze op diepte te houden. Ten noorden van de haven is een depot waarop de vrijkomende bagger wordt gestort. De laatste jaren wordt gemiddeld ca. 12000 m3 gebaggerd. Volgens deskundigen blijft daarvan ca. een derde deel zand over. Dit komt op het depot terecht. Af en toe wordt wel zand gebruikt van het depot doch dit is beduidend minder dan er wordt gestort. Dat betekent dat het depot steeds groter wordt. In het beheerplan voor de Waddenzee zal worden bekeken welke oplossing hiervoor moet worden gevonden. Afvoer van het baggerslib naar een stortlocatie elders in de Waddenzee is niet uitvoerbaar omdat baggerschepen niet in de haven kunnen komen. Daarom is een plan opgesteld om het baggerslib te gebruiken voor de aanleg van een kwelder tussen de beide veerdammen. De voet van de zeedijk is hier belegd met een dikke laag stortsteen die een strak en storend element vormt in het landschap. Door de aanleg van een kwelder zou de situatie hier aanzienlijk kunnen verbeteren. Door de werking van de natuur zouden natuurlijke afslagranden kunnen ontstaan. Hier is sprake van een duidelijke win-win situatie. Het baggerslib is de laatste jaren steeds bemonsterd en het blijkt van dezelfde kwaliteit te zijn als die van het omringende gebied. Dit is dus geen bezwaar. Door Natuurmonumenten is een plan gemaakt dat is ingediend bij het waddenfonds. Het plan zal ook worden ingebracht in het beheerplan voor de Waddenzee (Theo de Vries, gemeente Schiermonnikoog).

Onze (ARCADIS en RWS-DNN) inschatting is dat het beheerplan niet het kader is om hiervoor een oplossing te zoeken, met de aanleg van een kwelder met baggerslib als mogelijkheid. Dit gaat om een nieuw project en is geen bestaand gebruik.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

2.2 ONDERHOUD CONSTRUCTIES

2.2.1 BESTAAND GEBRUIK

A) Activiteit, locaties en frequentie

1. Onderhoud dammen, zeedijken en andere kustverdediging

De objecten komen langs de gehele Waddenzee voor. Zowel het vasteland als de eilanden worden voor een groot deel beschermd via dammen en dijken. Dammen, zeedijken en andere kustverdediging direct buiten het N2000-gebied worden af en toe hersteld of verstevigd en onderhouden. Ten behoeve van de goede staat van de constructies vindt inspectie en toezicht plaats.

Bij zeedijken betreft dit onder andere bijstorten stortsteen, herplaatsen zetsteen, profileren grond, asfalteren, zink- en kraagstukken en afrasteringen (zowel t.b.v. sturen van beweiding als het reguleren van verkeersstromen). Op een aantal zeedijken gaat het om het beweiden, maaien en bemesten van de grasmat (en onkruidbestrijding met chemische bestrijdingsmiddelen). Wildschade (door muizen, konijnen, mollen, vossen) wordt bestreden. Nabij Eemshaven wordt soms rijshout en geulen aangelegd, om te zorgen dat schapen niet het wad op kunnen. Soms wordt er zwerfvuil en vloedmerk opgeruimd.

Bij dammen gaat het om heiwerk voor het aanbrengen van damwanden of palen. Voor het onderhoud wordt vaak groot materieel (kranen, schepen) ingezet. Op een aantal plaatsen (Oost Vlieland, West Ameland en Marsdiep) zijn er onder water stortstenen aangebracht ter bescherming van de zeewering. Dit zal soms onderhoud nodig hebben. Daarnaast zijn er ook afwateringsinstallaties (sluizen, gemalen) voor de afwatering van het vasteland / IJsselmeer die af en toe onderhouden moeten worden.

Het onderhoud vindt veelal ad hoc plaats. Dat wil zeggen dat het onderhoudsprogramma sterk afhankelijk is van de staat waarin de werken verkeren en het niet een jaarlijks terugkerende activiteit is. De duur kan sterk variëren tussen de verschillende locaties, objecten en onderhoudswerkzaamheden. Over de duur van de werkzaamheden en bijbehorende effecten kan dan ook niet iets eenduidigs gezegd worden en zal per onderhoudsingreep beoordeeld moeten worden. Enkele voorbeelden:

- De dammen van Vlieland en Terschelling worden eens in de 3 tot 5 jaar onderhouden. Dit gebeurt met behulp van een kraanschip / binnenschip. De werkzaamheden vinden overdag plaats en duren ongeveer 3 maanden in de periode mei t/m september.

- De Pollendam bij Harlingen en de dam bij Ballumer Bocht (zuidwest-Ameland) worden soms bijgestort en geprofileerd.

En zo zullen alle dammen en dijken eens in de zoveel tijd worden onderhouden. Het noodzakelijke onderhoud varieert van jaar op jaar en per locatie. De werkelijke omvang en impact van het onderhoud zal per onderhoudsingreep beoordeeld moeten worden.

Bij de werkzaamheden wordt men gehouden aan de Gedragscode Flora- en Faunawet van de Unie van Waterschappen.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

2. Onderhoud havens en aanleginrichtingen (excl. baggerwerk)

Het onderhoud aan aanleginrichtingen van de veren van en naar de Waddeneilanden betreft smeren (één keer per half jaar), stralen, opnemen en herzetten van meerpalen en het aanbrengen van damwanden (opgenomen in instandhoudingsplannen BD). Dergelijke werkzaamheden vinden ook plaats voor visserij-, jacht- en industriehavens rondom de Waddenzee. Schadeherstel als gevolg van incidenten vindt ad hoc plaats.

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Lettertype: Cursief

▼ Werkzaamheden worden meestal ad hoc gedaan: er wordt een defect of schade geconstateerd, waarna er actie wordt ondernomen om de benodigde vernieuwing of herstelwerkzaamheden uit te voeren. Het onderhoud aan aanleginrichtingen en havens varieert dan ook per geval en per locatie, de duur en de storingsfactoren derhalve ook. Het is duidelijk dat dit onderhoud plaatsvindt in een omgeving waar dagelijks scheepsactiviteit is. Er worden zeker geen belangrijke broed- of foerageerlocaties verstoord. Over de duur van de werkzaamheden en bijbehorende effecten kan dan ook niet iets eenduidigs gezegd worden en zal per onderhoudsinterventie beoordeeld moeten worden. Planmatig beheer wordt opgenomen in (meerjarige?) instandhoudingsplannen (M. Bentem, RWS-DNN).

Verwijderd: ¶ Door AkzoNobel worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd: onderhoud uitlaatvoorzieningen (afvalwater, koelwater), verplaatsen van opgehoopt sediment, drooglegging en aanvullen stortsteen. ¶

Verwijderd: Voor het onderhoud van deze harde structuren bestaat geen echt programma.

Met opmaak: Markeren

Voor de natuurdoelstellingen is het belangrijk dat er voorwaarden worden gesteld aan onder andere de periode waarin er werkzaamheden plaats mogen vinden. De voorwaarden zullen moeten afhangen van de aard (storingsfactoren) van de werkzaamheden en de locatie. Een gedragscode met deze voorwaarden erin opgenomen lijkt een mogelijkheid.

3. Onderhoud bebouwing

Op veel plaatsen (op zeedijken, pieren en haventerreinen) vindt regulier onderhoud aan allerlei bebouwing plaats. Het gaat hierbij om sluizen en gemalen, loodsen, laad- en losinrichtingen, onderhoudsgebouwen, pijpleidingen, kantoren, restaurants, wachtlocaties, radartorens, bebordingen enzovoort. De werkzaamheden betreffen onderhoud aan constructies (van schilderwerk tot herstel of vervanging van materiaal) en verhardingen (asfalt, bestrating). Het onderhoud gebeurt veelal ad hoc en varieert per geval en per locatie en de duur, de storingsfactoren en de omvang van de effecten derhalve ook. Onderhoud aan een object op een 'verlaten' locatie aan een zeedijk of nabij een kwelder zal meer impact op natuurwaarden kunnen hebben dan onderhoud in of nabij een haven. Afhankelijk van de locatie van het object worden mogelijk rust- of foerageerlocaties verstoord. Over de duur van de werkzaamheden kan niet iets eenduidigs gezegd worden en zal per onderhoudsinterventie beoordeeld moeten worden. Bij de werkzaamheden wordt men aan de Flora- en Faunawet gehouden.

Voor de natuurdoelstellingen is het belangrijk dat er voorwaarden worden gesteld aan onder andere de periode waarin er werkzaamheden plaats mogen vinden. De voorwaarden zullen moeten afhangen van de aard (storingsfactoren) van de werkzaamheden en de locatie.

Aanvullingen en correcties H2.1 en H2.2 van:

▲ Margriet Bentem, RWS DNN (e-mail 5-3, 6-3 en 16-3-2009)

Met opmaak: Duits (standaard)

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

4. Onderhoud vaarwegmarkeringen

5. Onderhoud kabels en leidingen

Door AkzoNobel worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd: onderhoud uitlaatvoorzieningen (afvalwater, koelwater), verplaatsen van opgehoopt sediment, drooglegging en aanvullen stortsteen.

Voor het verdere hoofdstuk geen wijzigingen...

2.3 SCHELPEWINNING

Geen aanvullingen

2.4 SCHEEPVAART, LUCHTVAART EN WEGVERKEER

De ankergebieden in Marsdiep en Texelstroom ontbreken in de voortoets. Deze gebieden zijn door het bevoegd gezag aangewezen.

Op p.45 (tekst) en p. 46 (tabel in figuur 2.5) wordt de goederenoverslag als maat gebruikt voor de omvang van de scheepvaart. Voor de haven van Den Helder is dit echter geen goede graadmeter omdat er weinig goederenvervoer plaatsvindt. Een betere graadmeter is het aantal vaarbewegingen, voor Den Helder meer dan 45.000 per jaar (grote en kleine vaarbewegingen, commercieel en recreatief). Daarbij wil ik benadrukken dat dit getal niet als maatgevend voor het bestaand gebruik mag worden beschouwd. Het aantal vaarbewegingen moet ongelimiteerd kunnen blijven groeien.

Commentaar: Krista Kok, gemeente Den Helder (e-mail 19-3-2009)

2.4.1 BESTAAND GEBRUIK

A) Activiteit, locaties en frequentie

1. Beroepsvaart

De Waddenzee is een belangrijk open vaargebied in Nederland. Voor alle motorschepen in de Waddenzee geldt een maximum vaarsnelheid van 20 km / u, uitgezonderd de hoofdvaarwegen en veerbootroutes (PKB-kaart B) en het bestaande snelvaargebied bij Oudeschild (Texel). Er geldt een uitzondering voor daadwerkelijke reddings-, bergings-, opsporings- en patrouilleoperaties, alsmede voor de hiermee verband houdende reddings- en militaire oefeningen (3e Nota PKB Waddenzee). In de Waddenzee mogen geen luchtkussenvoertuigen gebruikt worden (3e Nota PKB Waddenzee). Op de Waddenzee geldt wat betreft veiligheid het Binnenvaart Politie Reglement (BPR). In het besluit voor de binnenscheepvaart staan eisen t.a.v. emissie van geluid.

De beroepsvaart en zeescheepvaart, bestaande onder meer uit de veerdiensten, rondvaartboten watertaxi's en vrachtschepen, houdt zich aan de vaste vaargeulen en komt in principe niet buiten de gemarkeerde vaarwegen.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Het totaal aantal beroepsmatige vaarbewegingen in de Waddenzee is niet precies bekend. Voor zover een schip zich meldt, wordt deze opgeslagen in het Informatie en Volgsysteem voor de Scheepvaart (IVS90). Op het overgrote deel van de Waddenzee bestaat echter geen meldplicht voor de scheepvaart, waardoor het aantal geregistreerde gegevens sterk kan afwijken van de werkelijkheid (p.m. Dirk Lijenaar, DNN). In principe blijven al deze schepen binnen de betonningen van de vaargeulen, met uitzondering van visserij. Doordat het totaal aantal vaarbewegingen niet bekend is (zowel DNN als DIJG konden geen gegevens leveren) is het ook niet duidelijk of er een stijging in het aantal vaarbewegingen zal zijn in de komende periode. Volgens www.waddenzee.nl steeg in 2006 het goederenvervoer over water, net als in 2005 met ongeveer 5%. Of dit ook voor de Waddenzee geldt is niet duidelijk. De hoeveelheid overgeslagen goederen in de havens van Den Helder, Harlingen en Eemshaven / Delfzijl (Groningen Seaports) is wel bijgehouden en is opgenomen in onderstaande grafiek. Overgeslagen goederen in de havens waren vooral agrarische producten: vis, schaal en schelpdieren, grondstoffen als zand, grind en schelpen, hulp- en reststoffen van de mijnbouw en brandstoffen en chemicaliën. De Noordzee offshore mijnbouw wordt vrijwel uitsluitend bevoorraadt vanuit Den Helder.

Zeeschepen en vissersvaartuigen met een lengte van meer dan 65 meter moeten bij het bevaren van de Waddenzee verplicht gebruik maken van de diensten van een loods. Voor de Eems is de loodsplichtgrens voor het buitentraject bepaald op 150 meter.

Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt om in individuele gevallen een ontheffing van de loodsplicht te krijgen. Dat is het geval in Noord-Nederland voor schepen, afhankelijk van het gebied, tussen de 95 en 115 meter. Om in aanmerking te komen voor een ontheffing, moeten schip en bemanning aan een aantal eisen voldoen. In de eerste plaats zijn dat eisen met betrekking tot de samenstelling en kwaliteit van de bemanning, het opleidings- en ervaringsniveau en de beheersing van de Nederlandse of Engelse taal. Daarnaast dient de bemanning een behoorlijke kennis van de (vaar)omgeving te hebben. In de derde plaats moet ook het zeeschip geschikt zijn om met de juiste bemanning zonder loods te kunnen varen. Aan zeeschepen met een gevaarlijke lading kan geen ontheffing worden verleend.

Naast de reguliere beroepsvaart (personen- en goederentransport) vindt er ook op andere wijze beroepsmatige scheepvaart plaats.

Vanuit V&W zijn inspectieschepen en loodsboten actief. Daarnaast zijn op de Waddenzee vier meetvaartuigen van Rijkswaterstaat actief. Iedere zes jaar wordt een meetprogramma uitgevoerd waarvoor het hele jaar door dagelijks wordt gevaren. Daarnaast heeft LNV ook een viertal inspectieschepen.

Het "vrij ankeren" is onder de beroepsscheepvaart bestaand gebruik.

2. [Pleziervaart](#) (in vaargeulen)

[Pleziervaart](#) vindt in principe op de hele Waddenzee plaats. Met de hoogste dichtheden rond de jachthavens en sluizen ('vertrekpunten'). Voor alle motorschepen in de Waddenzee geldt een maximum vaarsnelheid van 20 km/u, uitgezonderd in een aantal betonde vaargeulen en het bestaande snelvaargebied bij Oudeschild (Texel). Alleen in deze gebieden mag met speedboten, jetski's en andere schepen harder dan 20 km/u worden gevaren. Het snelvaargebied nabij Oudeschild ligt direct onder de dijk ten noorden van de tonnen T12 en T14, en ten zuiden van de havenmond bij Oudeschild in de Texelstroom. Het bestaande snelvaargebied bij Den Helder wordt gesloten. In 2010 zal vermoedelijk ook het

Verwijderd: Recreatievaart

Verwijderd: Recreatievaart

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

snelvaargebied bij Oudeschild worden gesloten. In de Waddenzee mogen geen luchtkussenvoertuigen gebruikt worden (3e Nota PKB Waddenzee).

Bij de meeste sluizen die de Nederlandse binnenwateren verbinden met de Waddenzee wordt sinds het begin van de jaren tachtig het aantal passerende recreatievaartuigen geregistreerd. Dit gebeurt bij de sluizen van Den Helder, Den Oever, Kornwerderzand, Harlingen, Lauwersoog en Delfzijl. Ook passeert een klein aantal vaartuigen de sluizen bij Termunterzijl en Nieuw Statenzijl. De afgelopen jaren is er een toename te zien in de tellingen van passerende vaartuigen (een stijging van ruim 10% in vier jaar).

De groei is de laatste jaren wat afgevlakt, maar er is nog steeds een toename in het aantal getelde schepen. Dat er jaarlijks meer sluispassages plaatsvinden, betekent niet dat er automatisch intensievere recreatievaart op de Waddenzee is. Dit hangt namelijk volledig samen met de gedragingen en reisdoelen van de recreanten.

De Stuurgroep Waddenprovincies heeft in 2005 in totaal vier luchtellingen uitgevoerd om te bepalen hoe groot de recreatievloot van de Waddenzee is. Verdeeld over vijf deelgebieden is het volgende waargenomen (deelgebied: telling 1/2/3/4):

- De westelijke Waddenzee: 316/297/329/130;
- Het Friese wad ten zuiden van Oost-Terschelling/ Ameland: 21/18/73/16;
- Tussen Engelsmanplaat, Lauwersoog en Schiermonnikoog: 25/33/72/30;
- Het Groninger wad: 6/9/15/2;
- Eems- en Dollardgebied: 25/36/33/30.

Pleziervaart binnen de gemarkeerde vaarwegen en wordt gerekend tot de scheepvaart. Droogvallen valt hier buiten en wordt in een apart hoofdstuk behandeld.

Verwijderd: Receati

Verwijderd: e

Recreatievaart vindt jaarrond en hoofdzakelijk overdag plaats, maar is logischerwijs sterk gebonden aan vrije tijd (weekend, vakanties, enz.). Door de betere weersomstandigheden vindt pleziervaart vooral in het zomerhalfjaar (1 mei-15 oktober) plaats.

Verwijderd: voorjaar en 's zomers

Om een beeld te krijgen van de maandelijkse verspreiding van de vaarrecreatie over de Waddenzee moet gebruik worden gemaakt van modellen. Omdat er maar weinig empirische gegevens zijn moeten veel aannames gedaan worden, waardoor de resultaten van de modellen een sterk hypothetisch karakter hebben. Een model dat gebruikt wordt om verspreiding van vaarrecreatie in de Waddenzee te voorspellen is het MASOOR-model dat is ontwikkeld door Alterra (Jochem et al, in press). Dit model is oorspronkelijk opgezet om de ruimtelijke verspreiding in landelijke gebieden te modelleren, maar is later ook gebruikt om de verspreiding van vaarrecreatie op de Waddenzee weer te geven (Jochem en Brasseur, ongepubliceerd). Op basis van sluispassages en jachthaventellingen en de bekende ligging van vaargeulen is de verspreiding gemodelleerd, waarbij verschillende aannames zijn gedaan, zoals dat elk schip aan het einde van de dag terugkeert naar de haven. In figuur 2.7 zijn de resultaten van het MASOOR-model weergegeven.

3. Luchtvaart

Voor de civiele luchtvaart geldt boven de Waddenzee een minimumvlieghoogte van 450 m. Alleen in expliciet benoemde omstandigheden zijn uitzonderingen mogelijk: alleen als de wolkenbasis of slecht zicht het vliegen boven 450 m belet, mag in de corridors een minimum vlieghoogte van 300 m aangehouden worden, of zoveel hoger als mogelijk. Met

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

uitzondering van de rechtstreekse verbinding tussen Texel en vasteland mogen er geen reclamesleepvluchten worden uitgevoerd boven de Waddenzee (3e Nota PKB Waddenzee). De vliegvelden van Texel en Ameland zorgden in 2006 voor respectievelijk 23.000 en 4.000 vluchten (p.m. Richard Deen, Provincie Fryslân).

Inspectie- en surveillancehelikopters vliegen doorgaans boven de minimum vlieghoogte. Incidenteel wordt er lager gevlogen wanneer de omstandigheden daartoe leiden (incidenten of calamiteiten). Voor het lager vliegen dan de toegestane vlieghoogte is een laagvliegvergunning verleend (Nb-wet).

Recreatief vliegen

Boven het Waddengebied wordt veel gevlogen met sportvliegtuigjes. Vliegveld Texel en Ameland worden hiervoor veel gebruikt. Op Texel vinden regelmatig vluchten plaats ten behoeve van parachutesprongen. Sportvliegtuigjes vliegen geregeld over de eilanden en over de corridors naar de eilandvliegvelden. Recreatievluchten gebeuren vooral in het voorjaar en 's zomers (bij mooi weer).

Transport/personenvervoer

Beroepsluchtvaart vindt plaats in de vorm van transport, inspectie-, meet- en surveillancevluchten en hulpdiensten. Ruim 80% van de 16.000 vliegbewegingen van helikopters vanaf Den Helder airport betreft civiele helikoptervluchten ten behoeve van de offshore mijnbouw industrie. Hiervan gaat 51% over het Balgzand en de zuidpunt van Texel.

Reguliere vluchten van en naar het productieplatform voor Ameland lopen volgens een overeengekomen route over de Afsluitdijk en via Harlingen over het zeegat tussen Terschelling en Ameland naar buiten. Extra vluchten in relatie tot boringen zijn geregeld in de daarvoor benodigde Nb-wetvergunning en lopen buitenom via de kustzone.

Inspectievluchten

Jaarlijks wordt door RWS Noord-Nederland, Waterdistrict Waddenzee maximaal 35 keer een helikopter ingezet voor de inspectie van het beheersgebied. Hiervoor heeft RWS een Nb-wetvergunning. Deze inspectievluchten vinden uitsluitend overdag plaats. Het doel van de vluchten is het inspecteren van kwelders, scheepvaartroutes, stranden, dijken, havens en andere waterstaatkundige objecten. Een aantal specifieke inspectiedoelen zijn:

- controle op naleving van vergunningen Wbr (Wet beheer Rijkswaterstaatswerken)
- controle op naleving van vergunningen Wvo (Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren)
- monitoring van nieuwe baggertechnieken
- opsporen van ongebruikelijke zaken zoals wrakken en obstakels
- opsporen van overtredingen zoals lozingen en snelvaren (BPR)
- inspectie van het waddengebied in het kader van de SIW
- snel en doelmatig kunnen optreden bij calamiteiten. Met name bij olieverontreiniging is de inzet van een helikopter essentieel.

Elke reguliere inspectievlucht duurt circa 4 uur, waarvan ongeveer 2,5 uur boven het Waddengebied en Eems-Dollard. Zodat er jaarlijks ongeveer 85 vlieguren boven dit gebied plaatsvinden. Er wordt gevlogen met een helikopter type Eurocopter EC 120 of een qua geluid vergelijkbaar type. Tijdens de vluchten wordt gevlogen op een hoogte van 150 meter

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

of meer. Alleen in geval van waarneming van zaken die afwijken van de normale situatie kan incidenteel lager worden gevlogen (Nb-wetvergunning 2006). In figuur 2.8 is als voorbeeld een kaart afgebeeld met de vliegroute zoals deze op 4 april 2005 werd afgelegd

2.5 DIEPE DELFSTOFWINNING

Geen aanvullingen

2.6 KOELWATERINNAME EN -LOZING

Geen aanvullingen

2.7 WVO-LOZINGEN EN LOZINGEN OPPERVLAKEWATER

Aangeleverd (Henk Doeven, Groningen Seaports): Wvo-vergunningen van Groningen Seaports ten behoeve van baggerwerkzaamheden (baggeren, verspreiden, gebruik Airset) en onttrekken en lozen van oppervlaktewater in zeehavenkanaal.

Mee te nemen zonodig bij bepaling cumulatieve en / of externe effecten.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

HOOFDSTUK 3 Natuurbeheer en agrarisch gebruik

3.1 GEBRUIK EN BEHEER KWELDERS VASTELANDSKUST

3.1.1 BESTAAND GEBRUIK

A) Activiteit, locaties en frequentie

Langs de kusten van Groningen, Friesland en Noord-Holland bevinden zich kwelders die gezien kunnen worden als halfnatuurlijk landschap. Deze landschappen worden in meer of mindere mate beheerd. Dit varieert van het sluiten van een gebied voor recreanten tot het beweiden van een gebied door middel van vee. In deze gebieden zijn veel verschillende oevereigenaren en beheerders actief.

Groningen - noordkust

Langs de Groninger noordkust zijn ongeveer tachtig verschillende oevereigenaren en gebruikers als beheerder actief. Naast de particuliere oevereigenaren zijn de kwelders in beheer bij Stichting Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten en de Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied te Wijk bij Duurstede (Arcadis, 2006).

Beweiding

Het enige grondgebruik is hier beweidingsbeheer, incidenteel met bijbehorende weidebewerking en hooien en kuilen. Het betreft vooral beweiding met schapen, in mindere mate rundvee en incidenteel paarden. De gebruikelijke weideperiode is van 1 mei tot 1 november, maar omdat brand- en rotganzen langer op de kwelders blijven schuift de begindatum steeds vaker naar achteren. Omdat de runderen na de stalperiode onrustig zijn worden ze de eerste dagen op de binnenberm gehouden, omdat broedkolonies en foeragerende ganzen moeten worden gevrijwaard van verstoring (veecontrole nodig). Het aantal intensief beweidde kwelders is de laatste jaren afgenomen en de extensief en niet beweidde kwelders toegenomen. Met name de niet-particulier beheerde kwelders worden relatief intensief beweid om de veroudering van kwelders (toename zeekeekweek) en verruiging tegen te gaan. Deze maatregel is gunstig voor de instandhouding (of eventueel verbetering) van de biodiversiteit en foerageer- en broedmogelijkheden voor ganzen en weidevogels. De wenselijke begrazingsdruk voor een optimale diversiteit van de vegetatie ligt tussen 0,8 en 1,5 rund of 8 schapen met lammeren per hectare, afhankelijk van de plaatselijke situatie. In de praktijk schommelt de begrazingsdruk echter tussen 0,7 en 1,0 dier per hectare door een verminderd aanbod aan vee (Arcadis, 2006). De eigenaren en beheerders hebben een plan ingediend bij het Waddenfonds voor een beweidingsbeheer dat

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

is toegespitst op de natuurwaarden en moet leiden tot meer en gevarieerde beweiding. Het plan is gehonoreerd.

Vegetatieonderhoud

In de terreinen van natuurorganisaties wordt incidenteel en over kleine oppervlakten gemaaid en afgevoerd. Dit kan in combinatie met beweiding vegetatieherstel bewerkstelligen. Er wordt niet gehooïd of bemest. De vernatting die plaatsvindt als gevolg van het stoppen van de begreppeling bemoeilijkt het beweiden enigszins (Arcadis, 2006). Distels worden bestreden via maaïen en bestrijdingsmiddelen, maar incidenteel en over kleine oppervlakten.

De toetsing van monitoring in kwelders komt verderop ter sprake.

Onderhoud watergangen

Nu de kwelder hoger en ouder worden, is de begreppeling op de kwelders in beheer bij RWS gestopt. Het staken van begreppeling helpt de veroudering van de kwelder terug te dringen doordat de kwelder natter wordt. Aan de andere kant wordt de gewenste beweiding door de vernatting moeilijker. Om di reden wordt lokaal door agrariërs nog steeds begreppeld. De dijksloot wordt regelmatig geschoond en op diepte gehouden. Het verwijderde slib wordt behalve aan de dijkzijde ook gedeponneerd op de oever van de kwelderzijde. Dit kan leiden tot een verzuivering van de vegetatie. Ook wordt het slib gebruikt voor het in stand houden van grondwallen als vluchtroute voor het vee. Werken buiten het broedseizoen is in de praktijk niet altijd mogelijk, aangezien de meeste slibaanzetting in de hoogwaterperiode plaatsvindt en deze periode gedeeltelijk samenvalt met de broedperiode.

Plaatsing en onderhoud artefacten

Drinkbakken, veekralen en informatiepanelen (alleen aan dijkvoet of buiten natuurgebied) worden geplaatst en bestaande rastering wordt onderhouden. Dit en ander regelmatig terugkerend klein onderhoud gebeuren zo veel mogelijk buiten het broedseizoen en foerageerplekken en hoogwatervluchtplaatsen worden ontzien. Groot onderhoud vindt plaats buiten het broedseizoen. Onderhoud van verharding (en dam) tussen de dijk en het begin van de kwelder wordt ongeveer eens in de vijf jaar gepleegd.

Openstelling voor recreatie/toerisme

De onderhoudsweg langs de zeedijk is alleen toegankelijk voor voetgangers en fietsers, waardoor recreatiedruk niet extra wordt gevoed via toegankelijkheid voor auto's. De meeste particuliere terreinen zijn voor het publiek toegankelijk. De oevereigenaren beslissen zelf of zij de kwelder wel of niet openstellen voor het publiek. De terreinen van Stichting Het Groninger Landschap zijn alleen tijdens excursies onder begeleiding van een gids toegankelijk (bij excursies van meer dan tien personen goedkeuring van Provincie nodig op basis van een door de Provincie bijgehouden jaarplan). Stichting Het Groninger Landschap heeft een vergunning voor het houden van dergelijke excursies.

Wadlopers lopen alleen langs dammen (aanmelding via jaarplan: datum, aantal deelnemers en vertrekpunt). De terreinen van Natuurmonumenten zijn gesloten voor recreanten. Er is weinig inzicht in het feitelijk recreatieve gebruik van de kwelders (Arcadis, 2006), hoewel er wel eens tellingen zijn van aantallen recreanten bij diverse dijkovergangen.

Honden zijn uitsluitend aangelijnd toegestaan op vrij toegankelijke wandelpaden. Op de dijken en in het beheersgebied van waterschap Hunze en Aa's zijn honden niet toegestaan.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Snijden zeekraal (voor eigen gebruik)

Het 'snijden' van Zeekraal voor eigen gebruik wordt gedaan door kustbewoners, op beperkte schaal (hoeveel precies is niet bekend). Het gebruik valt onder de Nb-wet. Van 20 april tot 20 augustus mag deze activiteit plaatsvinden, waarbij maximaal 2,5 kg per dag mag worden meegenomen.

Overig gebruik

Op de kwelders wordt in de watergangen gevist met fuiken, poeren en staand want. Jacht is verboden in N2000gebieden, wildschadebeheer niet. Vergunning of ontheffing hiervoor verloopt via de provincies die bevoegd gezag zijn. De muskusrattenbestrijding wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd. Buiten het N2000-gebied (bijvoorbeeld op de Waddendijk) is wildschadebeheer wel toegestaan.

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Palatino, 9 pt, Niet Cursief, Tekstkleur: Auto, Nederlands (standaard)

Verwijderd: jacht op de kwelders is sinds enige jaren verboden. Ook is wildschadebeheer op de kwelders niet mogelijk.

Verwijderd: wordt

Verwijderd: dit wel gedaan.

Groningen - Dollard

De kwelders van de Dollard worden beheerd door Stichting Het Groninger Landschap (oostelijke kwelders) en vier particuliere eigenaren (westelijke kwelders). Het beheer van de oostelijke Dollard-kwelders door de Stichting Het Groninger Landschap is vooral gericht op het instandhouden en ontwikkelen van een zo natuurlijk mogelijk brakwater-geïndigensysteem. Er vindt gericht vegetatiebeheer plaats en handhaving van rust.

Beweiding

Het enige grondgebruik is hier beweidingsbeheer, incidenteel met bijbehorende weidebewerking en hooien en kuilen. Het (rond)vee concentreert zich in de praktijk aan de dijkzijde (vanwege het drinkwater). De veebezetting is sinds de reservaatvorming afgenomen van 2 runderen per hectare naar 0,9-1,0 runderen per hectare. Hierdoor, en mede door het verkorten van het graasseizoen, is de begrazingsdruk verminderd. Door deze extensivering is het riet in het gebied de afgelopen jaren belangrijk toegenomen (Arcadis, 2006). De door particulieren beheerde gebieden worden tamelijk extensief beweide, maar veelal intensiever dan de oostelijke kwelders. De animo van veehouders van elders daalt doordat de inschappingsperiode steeds korter wordt door de aanwezigheid van grote hoeveelheden ganzen. De begrazingsdruk varieert tussen beheerders.

Activiteiten blijven de komende jaren naar verwachting min of meer op hetzelfde niveau. De wens bestaat meer te beweiden om de verruiging tegen te gaan, maar het aanbod van vee is beperkt.

Vegetatieonderhoud

Er wordt incidenteel en over kleine oppervlakten gemaaid en afgevoerd. Er dient voldoende overjarig en nieuw riet te blijven staan voor vogelsoorten die in het riet broeden. Er vindt geen artificiële bemesting plaats.

Distels worden bestreden via maaien en bestrijdingsmiddelen, maar incidenteel en over kleine oppervlakten.

Voor de toetsing van monitoring in kwelders wordt verwezen naar H17.

Onderhoud watergangen

De dijksloot wordt geregeld door het waterschap uitgebaggerd. Het verwijderde slib wordt behalve aan de dijkzijde ook gedeponneerd op de oever van de kwelderzijde. Dit kan leiden tot een verruiging van de vegetatie. Ook wordt het slib gebruikt voor het in stand houden van gronddammen als vluchtroute voor het vee. Werken buiten het broedseizoen is in de

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

praktijk niet altijd mogelijk, aangezien de meeste slibaanzetting in de hoogwaterperiode plaatsvindt en deze periode gedeeltelijk samenvalt met de broedperiode. De oostelijke kwelders worden sinds de reservaatvorming niet meer begreppeld. Begreppeling van het onbegroeide slik vindt uitsluitend nog plaats op terreinen van particuliere eigenaren (beperkt tot de zone die in de periode 2000-2006 verloren is gegaan). De vier particuliere eigenaren van de westelijke Dollard-kwelders besteden jaarlijks veel aandacht aan het onderhouden van sloten en greppels. Dit is vooral ten behoeve van het welzijn van het vee, aangezien begreppelde kwelders beter begaanbaar zijn (Arcadis, 2006).

Plaatsing en onderhoud artefacten

Bestaande rastering wordt onderhouden. Groot onderhoud vindt plaats buiten het broedseizoen. Drinkbakken, rastering, informatiepanelen en veekralen worden onderhouden. Gronddammen worden buiten het broedseizoen opgeworpen en dienen beperkt van omvang te zijn. Onderhoud van verharding (en dam) tussen de dijk en het begin van de kwelder wordt ongeveer eens in de vijf jaar gepleegd. Eens in de vijf jaar vindt er in de zomerperiode onderhoud aan de lanen plaats (p.m. Silvan Puijman).

Openstelling voor recreatie/toerisme

De kwelders die in het bezit zijn van Stichting Groninger Landschap zijn gesloten voor publiek. Wel wordt er in de periode van 15 augustus tot 1 april maandelijks een rondleiding gegeven onder begeleiding van een gids. In de regio zijn verschillende faciliteiten voor bezoekers. In Nieuw Statenzijl is een klein bezoekerscentrum en het Marcelluspad met een vogelkijkhut (de Kiekkaaste). Bij de polder Breebaart ligt het bezoekerscentrum 'Reidehoeve' met op het dak een uitkijkpost. Vanuit de kunstgalerie 'De Groninger Kroon', gelegen in de Reiderwolderpolder, worden op beperkte schaal over de westelijk gelegen kwelders wandelexcursies georganiseerd onder leiding van een gids. Daarbij wordt uitsluitend van een veepad gebruik gemaakt, opdat de verstoring zo klein mogelijk is (Arcadis, 2006). Kwelders van particuliere eigenaren zijn wel opengesteld voor publiek. Op de dijken en in het beheersgebied van waterschap Hunze en Aa's zijn honden niet toegestaan.

Jacht en visserij

Jacht is in het N2000-gebied niet toegestaan. Er zijn ongeveer 15 sportvisvergunningen met bestemming om per vergunning twee fuiken te plaatsen langs de rand van de kwelder.

Fryslân

De Friese vastelandskwelders bestaan uit de gebieden: Westhoek, Noard-Fryslân Bûtendyks (NFB), Schoorsterpollen, Kromme Horne en Peazumerlannen.

Beweidning

Het belangrijkste grondgebruik is hier beweidingsbeheer met bijbehorende weidebewerking en hooien en kuilen. Met uitzondering van omgeving Zwarte Haan / Westhoek en de kwelder Paessens (zeewaarts vanaf zomerpolder) worden alle vastelandskwelders (deels) beweid door runderen, schapen en / of paarden (Jager & Rintjema, 2003). Dit vindt plaats tussen 15 mei en 15 oktober. De inscharing vindt plaats in het broedseizoen. [Incidenteel worden klutenkolonies uitgerasterd om vertrapping van broedsels door het vee tegen te gaan.](#) Er wordt toezicht gehouden op het vee, ook door middel van gemotoriseerde voertuigen. Wanneer dat noodzakelijk is, worden er ten behoeve van de beweiding greppels gegraven (nooit in de pionierzone). Beweidning heeft effect op de vegetatiestructuur van de

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

kwelders en op de geschiktheid van broedbiotopen en rustgebieden van vogels. Met de mate en locaties van beweiding kan gestuurd worden om hetzij de kweldervegetatie, hetzij de broedmogelijkheden waar nodig te verbeteren. De beheerder heeft een plan "Biodiversiteit en natuurbeheer" ingediend bij het Waddenfonds (is gehonoreerd) dat is toegespitst op hoe te komen tot een optimaal beweidingsbeheer voor de natuurwaarden.

Vegetatieonderhoud

Van 1 augustus tot 15 september worden incidenteel delen van kwelders gemaaid en wordt het gewas afgevoerd. In de zomerpolders van NFB en Peazumerlannen vindt het al vanaf 1 juni plaats. Onkruidbestrijding vindt plaats via maaien voor de zaadzetting (voor 15 juni) en besproeiing met zout water van m.n. distels. 2 à 3 keer per jaar worden distelhaarden gemaaid, maar pas als jonge vogels geen dekking meer zoeken in de distels (vogels zijn leidend in de keuze voor het maaien). Op basis van ontheffing wordt er plaatselijk (in de verpachte zomerpolders) voor 15 juni onkruid chemisch bestreden met MCPA. Delen van de zomerpolders (alleen in door It Fryske Gea verpachte gebieden) worden buiten het broedseizoen bemest (ruige stalmest en drijfmest) voor een goede grasmat ten behoeve van de ganzen. Op de kwelders wordt niet bemest. Aanspoelsel (veek) wordt verwijderd en verwerkt wanneer dit nodig is (p.m. Henk de Vries & Sietske Rintjema). Monitoring van flora, fauna en abiotiek wordt jaar rond uitgevoerd. Voor de toetsing van monitoring wordt verwezen naar H17.

Verwijderd: Friese vastelandskwelders

Onderhoud watergangen

Het onderhoud van watergangen wordt gedaan wanneer dit noodzakelijk is voor de afwatering en beweiding. In de pionierzone is het garven van greppels niet toegestaan. Uitkomend slib wordt na indroging verspreid over de kwelder. Naar verwachting neemt deze activiteit toe als gevolg van opslibbend wad en kwelder, terwijl de zomerpolder niet opslibt (p.m. Aante Nicolai). Bagger uit de dijksloot wordt deels gedeponeerd op de kwelder, deels uit praktische overwegingen en deels ten behoeve van looproute runderen.

Verwijderd: dit

Plaatsing en onderhoud artefacten

Bestaande rasters worden voorafgaand aan de inscharing in het broedseizoen gecheckt. Groot onderhoud vindt buiten het broedseizoen plaats. Naast de rasters wordt ook onderhoud gepleegd aan de rijpaden, dammen en bruggen (ten behoeve van toezicht en controle). Drinkwatervoorzieningen voor het vee worden onderhouden (dobben, waterleiding en drinkbakken). Op de zeedijken vindt onderhoud plaats aan steenzetting, afrastering en asfaltering (op buitentalud). Daarnaast wordt de grasmat op de zeedijk beweide en gemaaid.

Snijden zeekraal (voor eigen gebruik)

Het 'snijden' van Zeekraal voor eigen gebruik wordt gedaan door kustbewoners, op beperkte schaal (hoeveel precies is niet bekend). Het gebruik valt onder de Nb-wet. Van 20 april tot 20 augustus mag deze activiteit plaatsvinden, waarbij maximaal 2,5 kg per dag mag worden meegenomen. In het It Fryske Gea-reservaat vindt snijden van zeekraal niet plaats (H. de Vries, It Fryske Gea).

Met opmaak: Markeren

Verwijderd: 15 juni

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Openstelling voor recreatie/toerisme

Wandelen kan het gehele jaar plaatsvinden via drie opengestelde routes ter hoogte van Nieuw Bildzyl, Marrum en Holwerd. Buiten het broedseizoen (van 1 juli tot 15 maart) is het gehele gebied opengesteld voor wandelaars, ook buiten wegen en paden, hoewel deze

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Met opmaak: Markeren

openstelling wel ter discussie staat, omdat sommige vogelsoorten (m.n. kluut) soms nog geen vliegvlugge jongen of zelfs nog eieren hebben (H. de Vries, It Fryske Gea).

Honden zijn in het hele gebied toegestaan, mits aangelijnd.

Excursies worden jaarrond gehouden (ongeveer eens in de twee weken). Hierbij horen ook excursies die in een scholenprogramma (veldwerkdag) zitten. Het scholenprogramma Noard-Fryslân Bûtendyks vindt jaarlijks plaats in mei en september. Gemiddeld gaan drie keer per week maximaal 30 kinderen onder begeleiding van deskundige gidsen het gebied in. Tijdens de dag wordt de waarde van het unieke gebied uitgelegd en worden opdrachten uitgevoerd. Tijdens de wandeling naar de kwelder toe, waar geen paden zijn uitgezet, zorgen de gidsen voor zo min mogelijke verstoring. Zo wordt tijdens het broedseizoen en de trek de plekken met hoge concentratie (broed)vogels gemedet. Excursies betreffen ook

rondritten met een trekker en panoramawagen te Noorderleegh (De Seedykstertoer: op aanvraag en gedurende zomerseizoen wekelijks). Deze rondritten vinden gemiddeld vier keer per week plaats in de periode van mei tot september.

Ter informatie en geleiding van recreanten wordt er bebording geplaatst en onderhouden.

Overig gebruik

Op de zeedijk kan er bestrijding van wildschade (muskusratten, konijnen, vossen)

plaatsvinden. In het N2000-gebied zelf is dit niet toegestaan.

In Noorderleegh is een perceel met teelt van zoute groente (zeeaster, zeekraal). Voor deze teelt is een Nb-wetvergunning afgegeven. In de periode van 20 april tot 20 augustus wordt er geoogst. Twee personen oogsten hier 6.000 kg per jaar. In het IFG-reservaat vindt de teelt van zilte groenten niet meer plaats.

Op de zomer- en zeedijk wordt jaarlijks zwerfvuil opgeruimd: zomerdijk in het voorjaar (april) en winterdijk na storm.

's Zomers worden bijen ingebracht in kasten. Hierbij wordt gepoogd niet concurrerend te zijn voor wilde bijen.

Verwijderd: Incidenteel wordt er, wanneer schade optreedt aan flora en fauna, opgetreden tegen kolonievogels.

Verwijderd: Zonder concurrerend te zijn voor wilde bijen, worden

Verwijderd: zomers

Noord-Holland

Beweidning

De kwelders van Balgzand worden begraasd door schapen.

Vegetatieonderhoud

Buiten het broedseizoen vindt er vegetatiekartering plaats en verder vindt er monitoring van de abiotiek plaats. Daarnaast worden buiten het broedseizoen niet begraasde ruigtes op de kwelders gemaaid en afgevoerd (tijdens laagwater).

Monitoring van flora, fauna en abiotiek wordt jaarrond uitgevoerd. Voor de toetsing van monitoring wordt verwezen naar H17.

Plaatsing en onderhoud artefacten

Onderhoud vindt plaats aan bebording, hekwerk, observatieposten, informatiepanelen, paden en terreinopgangen. Op de zeedijken vindt onderhoud plaats aan steenzetting, afrastering en asfaltering (op buitentalud). Daarnaast wordt de grasmat op de zeedijk beweide en gemaaid.

Openstelling voor recreatie/toerisme

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

De kwelders van Noord-Holland (Den Oever, Vatrof en Normerven) zijn afgesloten voor het publiek (behoudens excursies tijdens laagwater en buiten broedseizoen onder begeleiding van Waddenvereniging en/of Noord-Hollands Landschap), met uitzondering van Den Oever. Er zijn wel enkele uitkijkposten vanwaar recreanten de landschappelijke waarden kunnen bekijken (Westpunt Wieringen, vogelobservatiepost bij de Van Ewijcksluisbrug, 't Kuiltje en vogelkijkscherm "Kooijkerschor"). Bij 't Kuiltje worden ook boten te water gelaten.

Snijden zeekraal (voor eigen gebruik)

Het 'snijden' van Zeekraal voor eigen gebruik wordt gedaan door kustbewoners, op beperkte schaal plaatsvindt (hoeveel precies is niet bekend). Het gebruik valt onder de Nb-wet. Van 20 april tot 20 augustus mag deze activiteit plaatsvinden, waarbij maximaal 2,5 kg per dag mag worden meegenomen.

Voor het enige commerciële bedrijf dat zeekraal snijdt, is een Nb-wetvergunning afgegeven. Bij deze vergunning zijn de volgende voorwaarden opgenomen (provincie Fryslân):

- De vergunning is alleen geldig voor het buitendijkse kweldergebied (het Schor) ter hoogte van Den Oever.
- De vergunning geldt jaarlijks voor de periode 1 juni tot en met 10 augustus (tot 1 januari 2011).
- De vergunning is niet geldig in de periode van drie uur voor en drie uur na laag water.
- De vergunning is niet geldig als te verwachten is dat er sprake zal zijn van 1 m verhoging van de waterstand in het gebied en waarbij de te snijden/oogsten (nog) niet is ondergelopen.
- Er mag alleen worden geoogst tussen zonsopgang en zonsondergang.

Overig gebruik

Zonder concurrerend te zijn voor wilde bijen, worden 's zomers bijen ingebracht in kasten op het schor nabij Den Oever.

3.2 GEBRUIK EN BEHEER ROTTUM EN GRIEND

Geen aanvullingen

3.3 ONDERHOUD KWELDERWERKEN

Geen aanvullingen

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

HOOFDSTUK

4 Recreatie

4.1 DROOGVALLEN
Geen aanvullingen

4.2 WADLOPEN
Geen aanvullingen

4.3 EVENEMENTEN
Geen aanvullingen

4.4 KITESURFEN

4.4.1 BESTAAND GEBRUIK

A) Activiteit, locaties en frequentie

Op 3 juli 2006 heeft Rijkswaterstaat Dienst Noord-Nederland op grond van het Binnenvaartpolitiereglement (Bpr) een viertal kitesurfgebieden aangewezen in de Waddenzee. Doordat de vergunning voor deze gebieden is afgegeven door RWS, is RWS tevens beleidsverantwoordelijke.

Westerzeedijk Harlingen;
Groene Strand Terschelling;
Westzijde veerдам Nes, gemeente Ameland;
Hoek van de Bant, gemeente Dongeradeel

Deze locaties mogen zonder beperking in tijd worden gebruikt. Daarnaast wordt op een aantal andere locaties in de Waddenzee ook gekitesurft. Onderstaand overzicht geeft deze locaties, waarbij vetgedrukt staat welke niet 'Bpr-proof' is.

Door kitesurfers wordt of werd volgens NKV gebruik gemaakt van de volgende locaties:

- Texel Ceres
- Texel Dijkmanshuizen
- Vlieland
- Terschelling bij "t Lichtje"
- Ameland oostzijde van de veerдам

Verwijderd: Kitesurfen is verwant aan windsurfen, maar in plaats van een plankzeil wordt er voor de voortbeweging gebruik gemaakt van een grote vlieger. Kitesurfen is in de Waddenzee alleen toegestaan in een beperkt aantal gebieden.

Verwijderd: Kitesurfen is toegestaan mits het plaatsvindt in de daarvoor aangewezen gebieden en binnen de gestelde perioden: ¶

Verwijderd: (1-4 t/m 31-8)

Verwijderd: (1-6 t/m 31-8)

Verwijderd: (gehele jaar)

Verwijderd: (1-6 t/m 30-9)

Verwijderd: Op 15 juli 2008 heeft de rechtbank Leeuwarden echter een uitspraak gedaan in het beroep dat was aangespannen tegen het besluit om deze gebieden als kitesurfgebieden aan te wijzen. De uitspraak komt in het kort op het volgende neer: RWS heeft de bevoegdheid om kitesurfgebieden aan te wijzen. Zij mag daarbij echter alleen rekening houden met scheepvaart belangen. Natuurbelangen mogen daarbij niet meegewogen worden. Nu RWS bij de aanwijzing een zonering in tijd heeft aangegeven die alleen noodzakelijk is in verband met natuurbelangen heeft RWS een onjuist besluit genomen. De rechtbank heeft het aanwijzingsbesluit vernietigd voor zover dit het Groene Strand betrof. RWS zal een nieuw besluit nemen over [6]

Verwijderd: Daarnaast zijn kitesurfers ook regelmatig actief in de Bocht van Watum bij het strandje boven De [7]

Met opmaak: opsommingstekens en nummering

Verwijderd:

Met opmaak [8]

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

- Strandje Delfzijl (volgens NKV is Bpr niet van toepassing)
- Zeestrand Termunterzijl (volgens NKV is Bpr niet van toepassing)

De vetgedrukte locaties vormen geen probleem voor de nautische veiligheid. De anderen wel en zullen daarom niet in aanmerking komen voor een Bpr-ontheffing. De 'veilige' locaties zullen worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen van Natura 2000.

Kitesurfen op de Waddenzee kan alleen bij aanlandige wind en hoogwater. Alle kitesurflocaties op de Waddenzee worden daardoor alleen bij hoogwater gebruikt in een periode van 3 uur voor hoogwater tot 3 uur na hoogwater. Voor kitesurfen is een zeer groot stuk aaneengesloten water van minimaal 30 cm diep nodig.

4.4.2

VOORTOETS KITESURFEN

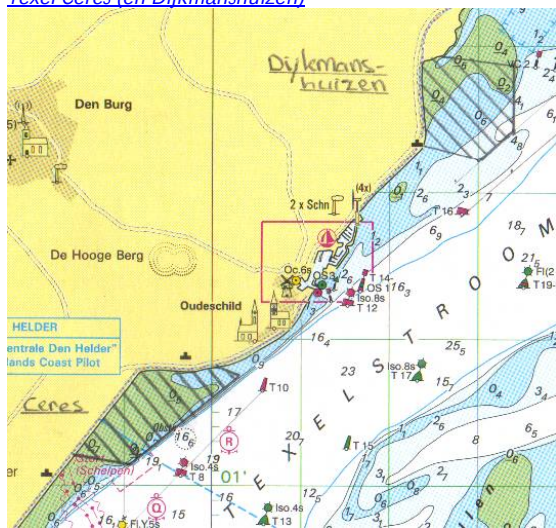
Habitattypen worden niet verstoord: kitesurfen vindt plaats op het wateroppervlak en grijpt verder nergens op aan. Habitatsoorten (zeehonden en trekvisen) worden niet gestoord door kitesurfers. De gebieden zijn niet van belang voor deze soorten.

De kitesurfgebieden zijn aangewezen met de zekerheid dat er geen broedende beschermde soorten verstoord worden. De kitesurflocaties liggen niet in of nabij broedgebieden en het is in drie van de vijf gebieden niet toegestaan tijdens het broedseizoen te kitesurfen. Hierdoor is het zeker dat broedvogels niet verstoord worden. [Tekst uit Voortoets: is dit nog langer houdbaar?].

Met opmaak: Markeren

Hieronder volgt een overzicht van door de NKV aangegeven kitesurflocaties.

Texel Ceres (en Dijkmanshuizen)

Met opmaak: Tussensubkop

Beide spots blijven minimaal 200 meter buiten een vaargeul. De voorkeur gemeente gaat naar Dijkmanshuizen vanwege locatie van de surfclub aldaar. De spots worden alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater)

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

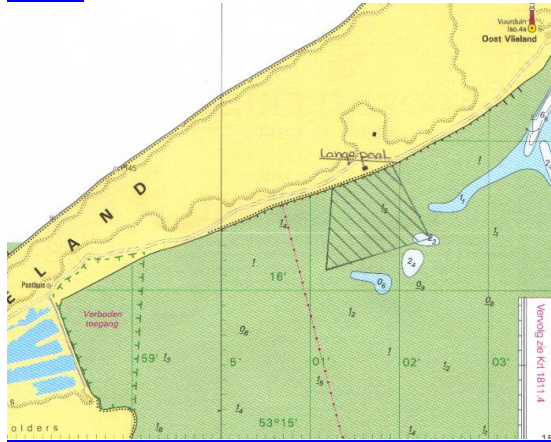
Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Met opmaak: Tussensubkop

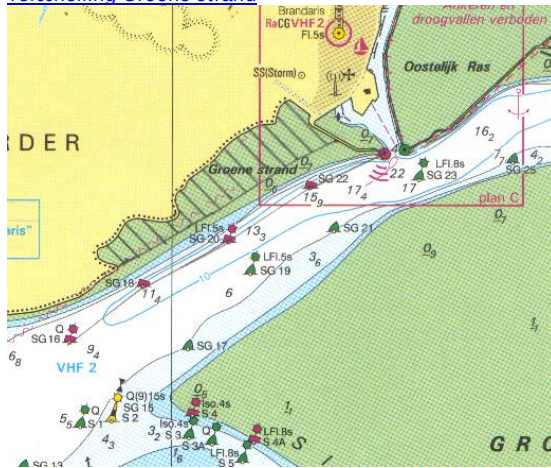
afhankelijk van het getij). De locatie Ceres kan mogelijk een Bpr-ontheffing krijgen. Dijkmanshuizen niet (G. Neijzen, RWS-DNN).

Vlieland

De spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). De spot bevindt zich op ruime afstand van het Natuurgebied de Kroon's Polders en de betonde vaarroute.

Terschelling Groene Strand

De spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). Strenge handhaving van de afstand tot de vaargeul gewenst. In het voorstel is deze 250 meter. De gemeente heeft deze spot in het verleden al aangegeven als kitesurfspot en plaats voor andere recreatieve toepassing.

Verwijderd:

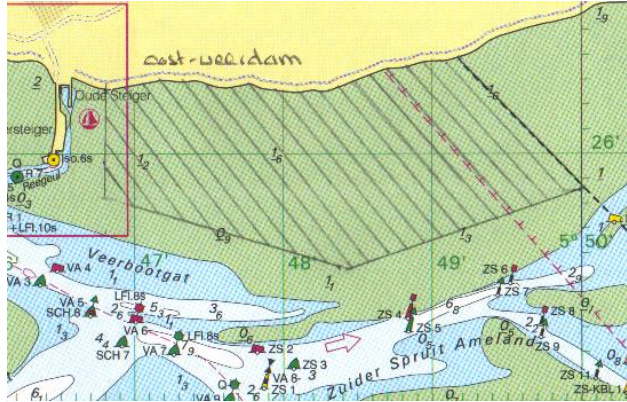
Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

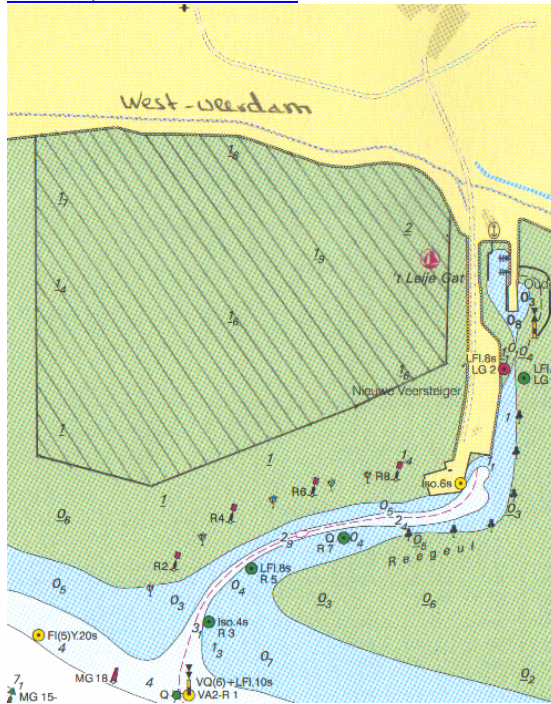
Met opmaak: Tussensubkop

Ameland, oost van de veerdam

Spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). De gemeente Ameland ziet dit als een goede locatie voor een kitesurflocatie. Er is een ruime afstand tot betonde vaarroutes en er zijn weinig tot geen andere recreatievormen.

Ameland, west van de veerdam

De spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). De locatie biedt veilige lesmogelijkheden. Bij oostelijke windrichtingen is deze spot daarvoor ideaal vanwege kniediep water gecombineerd met weinig andere recreanten. De windsurfers die daar varen kunnen niet in het kniediepe water varen en bevinden zich daardoor verder zuidelijke en westelijk.

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

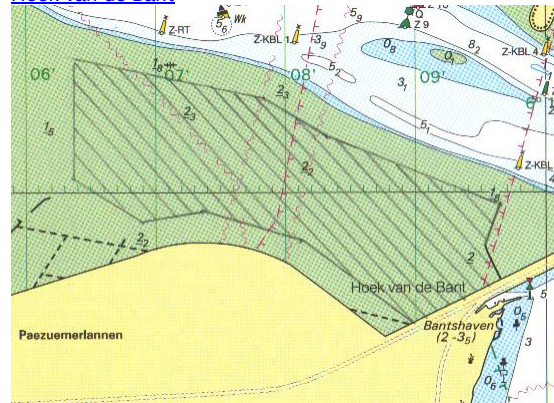
Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Met opmaak: Tussensubkop

Ruime afstand tot betonde vaarroute. Door de oostelijke windrichtingen waarbij deze spot benut wordt bestaat er ook geen gevaar voor problemen op de veerdam.

Hoek van de Bant

De spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). De tekening is te zien als "aanvulling" op de ontheffing van RWS. In deze opzet blijven de kitesurfers minimaal 200 meter van obstakels en betonde vaarwegen. Weinig tot geen andere recreatie op de spot.

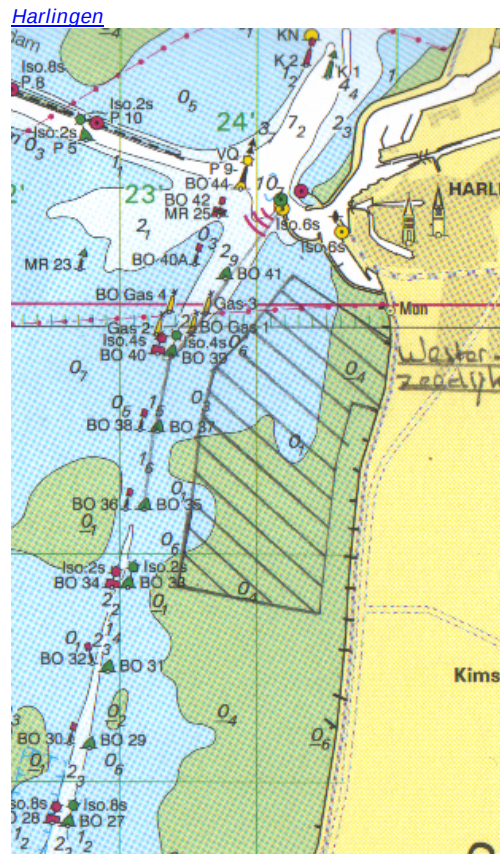
Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Met opmaak: Tussensubkop

De spot wordt alleen gebruikt bij aanlandige wind en hoog water (ongeveer 3 uur voor tot drie uur na hoogwater afhankelijk van het getij). Kitesurfers blijven minimaal 200 meter buiten betonde vaarwegen en obstakels. De ruimere opzet van de spot is gekozen om op drukke dagen voldoende ruimte te bieden aan de kitesurfers. (ruimer dan ontheffing in BPR).

Met opmaak

Verwijderd: <sp>

Voor de meeste rustende, foeragerende of overtijende vogels bestaat er geen kans dat ze door kitesurfers gestoord worden. De kitesurfgebieden zijn niet van belang voor deze vogels. Enkel eiders (open water), scholeksters (rustend, HVP) en kanoeten en steenlopers (foeragerend, rustend, HVP) kunnen worden verstoord. Er moet echter wel opgemerkt worden dat deze gebieden niet essentieel zijn voor deze soorten wat betreft rust- of foerageergebied.

Met opmaak: Markeren

Kleine zwaan, Pijlstaart, Wintertaling, Toppereend, Kievit, Kanoet en Zwarte stern zijn zelden tot nooit in deze gebieden aanwezig. [Tekst uit Voortoets: is dit nog langer houdbaar?]

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Conclusie

Kitesurfen gaat door naar de nadere analyse, wegens effecten op vogels in of nabij de aangewezen kitesurfgebieden.

4.4.3

BRONNEN

Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden en S. Dirksen (2004).
Verstoringsgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg bv i.o.v. Vogelbescherming Nederland.

Websites:

www.waddenzee.nl

Confrontatie kitesurfen en nautische veiligheid (Gea Neijzen, RWS-DNN). Vetgedrukt de locaties die voor een Bpr-ontheffing in aanmerking kunnen komen en dus in de NEA getoetst worden:

- Texel Ceres: is nautisch geen probleem, mits inderdaad min. 200 m buiten de vaargeul
- Texel Dijkmanshuizen: nautisch probleem i.v.m. nabijheid MZI's
- Vlieland: is nautisch geen probleem
- Terschelling Groene Strand: is nautisch geen probleem, maar kitters mogen de vaargeul niet oversteken. Gebeurt nu wel, dus handhaving moet zijn geregeld. Bovendien zou de locatie ca. 400 meter van de havendam moeten liggen ivm de veiligheid voor zwemmers
- Terschelling bij "t Lichtje": is nautisch geen probleem
- Hoek van de Bant: is nautisch geen probleem
- Ameland: oostzijde van de veerdam is nautisch geen probleem
- Ameland: westzijde van de veerdam is al toegestaan dus nautisch ook geen probleem
- Harlingen; nautisch geen probleem, maar kitters mogen de vaargeul niet oversteken. Dit gebeurt nu wel, dus handhaving moet zijn geregeld.

4.5

OVERIGE RECREATIE

Geen aanvullingen

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

HOOFDSTUK

5 Calamiteitenbestrijding, monitoring en overig gebruik

Het monitoringsprogramma Demersal Fish Survey (DFS) wordt uitgevoerd door IMARES in opdracht van het Ministerie van LNV. De DFS heeft als doel het monitoren van jonge platvis (schol, tong), garnalen en niet-commerciële bodemvisbestanden. Voor bemonstering in de Waddenzee wordt het onderzoeksvaartuig de STERN ingezet. Het vistuig bestaat uit een 3 meter boomkor met garnalennet, klossenpees en één wekkerketting. Per monsterpunt wordt 15 minuten gevist met een snelheid van 2 tot 3 mijl/uur, wat resulteert in 3,5 km² bevist oppervlak per trek.

Verwijderd: Geen
aanvullingen

Met opmaak: Tabs: 3,49 cm,
Left

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 7 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(0;100;135)),
Tekenschaal: 90%

Verwijderd: OPLEGDOCUMENT
AANVULLINGEN VOORTOETS
WADDENZEE

074217288: AL

Verwijderd:

Met opmaak: Lettertype:
Frutiger Roman, 6 pt,
Tekstkleur: Aangepaste kleur
(RGB(190;130;20)), Geen
spelling- of grammaticacontrole
uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Pagina 1: [1] Verwijderd	Beno Koolstra	7/11/2009 10:28:00 AM

OPLEGDOCUMENT AANVULLINGEN VOORTOETS WADDENZEE

Pagina 1: [2] Met opmaak	Beno Koolstra	7/13/2009 5:25:00 PM

Lettertype: Frutiger Roman, 7 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(0;100;135)), Tekenschaal: 90%

Pagina 11: [3] Verwijderd	jonkers	5/28/2009 3:59:00 PM

Hieruit kan worden opgemaakt dat d

Pagina 11: [4] Verwijderd	jonkers	5/6/2009 3:57:00 PM

Rijkswaterstaat heeft een rapport opgesteld in 2005, met als titel Vaargeulonderhoud, zandwinning & kustlijn zorg. Hierin staat dat RWS-NN ernaar streeft om vaargeulonderhoud en zandwinning zoveel mogelijk te combineren. De haalbaarheid van deze combinatie van zandwining en onderhoud hangt af van de afzetmarkt voor ophoogzand. Een conclusie van het rapport is dat de combinatie met zandwinning kan leiden tot zandverlies uit het kustfundament, dat dient te worden aangevuld met kustsuppleties. Een aanbeveling is terughoudend te zijn met de combinatie van vaargeulonderhoud en zandwinning voor de zandhandel. De meeste synergie wordt bereikt wanneer met minimaal mogelijke vaarafstand onderhoudsspecie (zand) wordt teruggestort (in het kustfundament).

Pagina 1: [5] Met opmaak	Beno Koolstra	7/13/2009 5:25:00 PM

Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrol e uitvoeren, Tekenschaal: 90%

Pagina 31: [6] Verwijderd	jonkers	7/9/2009 2:14:00 PM

Op 15 juli 2008 heeft de rechtbank Leeuwarden echter een uitspraak gedaan in het beroep dat was aangespannen tegen het besluit om deze gebieden als kitesurfgebieden aan te wijzen. De uitspraak komt in het kort op het volgende neer: RWS heeft de bevoegdheid om kitesurfgebieden aan te wijzen. Zij mag daarbij echter alleen rekening houden met scheepvaart belangen. Natuurbelangen mogen daarbij niet meegewogen worden. Nu RWS bij de aanwijzing een zonering in tijd heeft aangegeven die alleen noodzakelijk is in verband met natuurbelangen heeft RWS een onjuist besluit genomen. De rechtbank heeft het aanwijzingsbesluit vernietigd voor zover dit het Groene Strand betrof. RWS zal een nieuw besluit nemen over dit gebied, met inachtneming van de uitspraak. Daarnaast is het een kwestie van behoorlijk bestuur dat de andere gebieden worden aangepast naar aanleiding van de beroepszaak. Dit betekent dat alle gebieden (qua BPR /scheepvaart) straks geen beperking in de tijd kennen. Dit neemt niet weg dat kitesurfen op grond van de Nbwet niet het gehele jaar is toegestaan. De uitspraak van de rechter betekent in feite ook dat de omvang van de aangewezen gebieden op basis van het BPR uitsluitend mag worden beperkt op grond van scheepvaartbelangen.

Pagina 31: [7] Verwijderd	jonkers	5/7/2009 2:59:00 PM

Daarnaast zijn kitesurfers ook regelmatig actief in de Bocht van Watum bij het strandje boven Delfzijl en op een locatie aan de oostzijde van Texel.

Pagina 1: [8] Met opmaak	Beno Koolstra	7/13/2009 5:25:00 PM

Lettertype: Frutiger Roman, 6 pt, Tekstkleur: Aangepaste kleur (RGB(190;130;20)), Geen spelling- of grammaticacontrole uitvoeren, Tekenschaal: 90%